

Välisüliõpilaste majanduslik mõju

Eesti tööturul osalemine 2022/2023

Läbiviija: Kadri Rootalu (Statistikaamet)

**EESTI
STATISTIKA**

Tellijaja: Haridus- ja Noorteamet

Tellijaja esindaja: Eero Loonurm (Kõrghariduse rahvusvahelise turunduse juht)

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Uuringu valmimist toetas Haridus- ja noorteprogrammi meetme „Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed“ tegevus „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ elluviimiseks“, mida viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfond+ vahendite kaudu ning Euroopa Liidu struktuuritoetuste abil. Üks osa tegevustest on Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine kaubamärgi "Study in Estonia" raames. Tegevuse elluvijaks on Haridus- ja Noorteamet ning partneritena on tegevusse kaasatud Eesti kõrgkoolid.

**Kaasrahastanud
Euroopa Liit**

**Eesti
tuleviku heaks**

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus.....	4
Metoodika	7
Eesti hariduse infosüsteemi andmed.....	7
Töötamise registri andmed.....	9
Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide andmed.....	14
Ettevõtluse andmed.....	15
Tulemused	16
Sugu	20
Haridusaste	21
Õpingute finantseerimise viis	24
Õppeasutus	26
Õppevaldkond.....	30
Kodakondsus.....	34
Töökoha maakond.....	37
Ettevõtte tegevusala	39
Ettevõtte omandivorm	45
Amet.....	48
Ettevõtluses osalemine	51
Välisvilistlaste töötamine: pikem tagasivaade.....	52
Kokkuvõte	55
Economic impact of international students: participation in the Estonian labour market in 2022/2023	57
Lisa 1	60

SISSEJUHATUS

Eesti Statistikaamet viib Haridus- ja Noorteameti tellimusel juba viiendat korda läbi analüüsi välisüliõpilaste Eestis töötamise majandusliku mõju kohta. Kõigil aastatel on vaadatud kolme viimase õppeaasta andmeid. Seega on meil kokku juba 8 aasta pikkune aegrida üliõpilaste tööturukäitumise kohta aastatest 2016-2023. Vaadeldud aja jooksul on nii sinne välisüliõpilaste arv kui ka tööturu olukord mitmel puhul muutunud. Eestis õppivate tasemeõppe välisüliõpilaste arv suurenes selle aja jooksul 3917-lt 5528-ni aastal 2019 ning seejärel langes taas 4873-le aastal 2022. Muutunud on ka välisüliõpilaste päritoluriigid ja eelistatud õppeastmed, kus nad õpivad. Suur välisüliõpilaste arvu kasv kuni 2019. aastani toimus paljuski magistriõppe üliõpilaste arvelt, kuid alates 2020. aastast on magistriõppe üliõpilaste üldarv jällegi vähenenud. Samal ajal on aga välismagistrantide osakaal kõigist tasemeõppe välisüliõpilastest jäänud enam-vähem samaks. Perioodil 2016-2022 on stabiilselt suurenenud doktoriõppes õppivate välisüliõpilaste arv. Seejuures on muutunud ka doktoriõppe tudengite staatus ülikoolis, järjest suurem osa neist on lisaks õppimisele ka kirjas ülikoolide töötajana.

Samal ajal on muutused toimunud ka tööturul. Üldine tööhõive määr Eestis suurenes samuti aasta aastalt kuni 2020. aasta alguseni. Sel ajal oli näha tööjõupuudust eelkõige info ja side tegevusalal, kuid vabade ametikohtade määr oli suur ka näiteks finants- ja kindlustustegevuse alal ning hariduses. Olukord muutus seoses Covid 19 pandeemia levikuga, mis vähendas töötajate arvu eelkõige teeninduses, mis on läbi aastate olnud tüüpiline viis kooli kõrvalt tööd teha. 2022. aasta alguseks oli tööturu olukord jälle paranenud, millele omakorda järgnes kriis seoses Venemaa agressiooniga Ukrainas. Selle kriisi suurimaks kannatajaks on olnud töötlev tööstus ja sellega seotud tegevusalad. Seega võib öelda, et 2016. aastal Eestisse õppima tulnud ja seejärel siia tööle jäänud välisüliõpilane on kokku puutunud ja pidanud kohanema mitmete muutustega siinsel tööturul. Samad muutused on muidugi mõjutanud ka kohalikke üliõpilasi.

Võib muidugi küsida, kas ja miks on Eestile vaja teistest riikidest pärit inimesi: kas turistina, õppijana või töötajana. Erinevad organisatsioonid on välja toonud, et praeguse demograafilise olukorra taustal väheneb tööealise elanikkonna osakaal ning tuleb mõelda, et kas üldse ja millises ajaperspektiivis ja millistes sektorites vajaks Eesti välistööjõudu¹². Juba praegu on mitmetel elualadel märgata teravat tööjõupuudust, mis takistab ettevõtete arengut. Eriti tuuakse seda esile IT ja inseneeria, kuid ka näiteks meditsiini alal³. Kui valime sisserände tee, siis oleme küsimuse ees, et kust leida kvalifitseeritud tööjõudu, kes oleks huvitatud Eestisse tulemisest. Ühe lahendusena on pakutud varianti, et võtta siia õppima välisüliõpilasi, kes siis hariduse omandamise järel spetsialistidena jääks Eesti tööturule. Seda toetab asjaolu, et juba õppimise ajal Eesti eluga kohanenud inimeste töökohtade integreerimine võiks olla lihtsam kui värskest Eestisse saabunute puhul.

¹ Eesti inimarengu aruanne 2016/2017 (2017). Eesti Koostöö Kogu.

<https://www.2017.inimareng.ee/>

² Eesti Pank (2022). Tööturu ülevaade 2022/2. https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/publications/2022/11/TTY2_2022_UUS.pdf

³ Kutsekoda, 2020. Eesti tööturg täna ja homme 2019–2027.

https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2020/05/T%C3%B6%C3%B6j%C3%B5uprognosis-2019_2027_terviktekst.pdf

Välisüliõpilastest üldiselt riigile tekkiva kasu hindamisega on tegeletud erinevates uuringutes nii Eestis kui mujal maailmas⁴⁵⁶. Võimalike kasudena on välja toodud nii kultuurilisi kui majanduslikke tegureid. See tähendab muuhulgas ka seda, et Eestis õppinud välisüliõpilastel on oluline roll siinse riigi ja kultuuri tutvustamisel laias maailmas. Omades mõningast keeleoskust ning sidemeid kaastudengitega saavad nad vahendada nii kultuuri- kui ärikontakte. Uuringutes⁷ on üritatud ka hinnata välisüliõpilaste poolt riigis ringi liikudes ja riigiga tutvudes tehtud kulusid, samuti kasu, mis tõuseb nende sõprade ja vanemate külastustest ja siinsest tarbimisest. Omaette teema on (kunagiste) välisüliõpilaste poolt Eestis asutatud ettevõtted, nende roll töökohtade ja lisandväärtuse loomisel. Uuringutes on vaadatud näiteks välisüliõpilaste poolt makstud makse: tööjõumakse siinselt töötamiselt kui ka näiteks tarbimismakse. Ning viimaks, teatud määral on võimalik hinnata ka kasu majandusele, mis tuleneb oluliste ametikohtade puuduse leevendamisest tööturul ning sellega seotud ettevõtete arengutakistuste likvideerimisest.

Sarnaselt võib välja tuua ka välisüliõpilastega seotud kulud. Eelkõige on siin vaadatud kulusid haridusele ning sotsiaalkaitsele⁸. Leitud on, et mida kauemaks välisüliõpilased lõpetamise järel Eestisse jäävad, seda suurema summaga jääb nende tulude-kulude suhe riigi jaoks plussi.

Käesoleva aruande eesmärgiks on vaadata välisüliõpilaste poolt õppimise ajal ja õppimise järel Eestile toodud tulu läbi nende töötamise. Vaatame, kui paljud välisüliõpilased õppimise ajal või õppimise järel töötavad. Sealhulgas anname ülevaate, millised välisüliõpilased töötavad suurema või väiksema tõenäosusega, kus, kellena ja kui pikalt töötatakse. Arvutame välja ka nende maksupanuse tulu- ja sotsiaalmaksu näol ning võrdleme palka ja töötamisi kohalike üliõpilastega.

Eelmiste aastate analüüsid on näidanud, et Eestis õppimise ajal töötavad umbes pooled välisüliõpilastest⁹. Põhjalikuma ülevaate välisüliõpilaste valikutest aastatel 2005-2017 leiab ka Haridus- ja

⁴ NAFSA International Student Economic Value Tool. <https://www.nafsa.org/policy-and-advocacy/policy-resources/nafsa-international-student-economic-value-tool-v2>

⁵ London Economics, 2023. The benefits and costs of international higher education students to the UK economy. <https://www.hepi.ac.uk/wp-content/uploads/2023/05/Full-Report-Benefits-and-costs-of-international-students.pdf>

⁶ Campus France, 2022. L'impact économique des étudiants internationaux en France. https://ressources.campusfrance.org/publications/observatoire/fr/impact_economique_etudiants_internationaux_fr.pdf

⁷ Csaszar, ZM. (2019). The Impact of the Spending Habits of International Students on the Economy of University Cities

⁸ Tammaru, T., Eamets, R., Pedaste, M., Järve, J., Tamm, M., Klaas-Lang, B., Uibu, M. (2021). Rändesõltuvus ja lõimumise väljakutsed Eesti riigile, tööandjatele, kogukondadele ja haridusele. <https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2021/03/L%C3%B5pparuanne.pdf>

⁹ Statistikaamet (2021). Välisüliõpilaste majanduslik mõju. https://www.stat.ee/sites/default/files/2021-01/valistudengid_raport2020.pdf

teadusministeeriumi koostatud aastaanalüüsides¹⁰. Ülevaateid ja poliitikaanalüüse siinsete välisüliõpilaste õpingutest, toimetulekust ja probleemkohtadest koostavad regulaarselt ka Haridus- ja noorteamet¹¹¹²¹³, Riigikontroll¹⁴ ning mõttekoda Praxis¹⁵¹⁶.

Lisaks siin õppivatele välisüliõpilaste töötamisele on huvipakkuv ka see, mida teevad edasi Eestis ülikooli lõpetanud välisvilistlased. Kas nad jäävad edasi siinsele tööturule või lahkuvad? Millistesse valdkondadesse välisüliõpilased peamiselt tööle jäävad? Kas Eesti jaoks olulised valdkonnad saavad välisüliõpilastest piisavalt täiendust?

Nagu varasematel aastatel on ka käesoleva analüüsi puhul tegemist statistilise ülevaatega, mille fookus on suunatud Eesti kõrgkoolidesse ja ülikoolidesse immatrikuleeritud välisüliõpilaste kõigile töötamise ja tulu teenimise episoodidele.

¹⁰ Leppik, M. (2020). Kutse- ja kõrgharidusõpingud lõpetanute edukus tööturul 2018. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/edukus_tooturul_2020_1.pdf

¹¹ Loonurm, E. (2020). International Student Barometer 2019: Välisüliõpilased Eestis ja maailmas. Tartu: Sihtasutus Archimedes. <https://archimedes.ee/wp-content/uploads/2020/06/International-Student-Barometer-2019.-V%C3%A4lis%C3%Bcli%C3%B5pilased-Eestis-ja-maailmas.pdf>

¹² EKKa (2019). Välisüliõpilaste õppimine ja õpetamine Eesti kõrgkoolides. Hindamisaruanne. http://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/Temaatilise_hindamise_aruanne_2019.pdf

¹³ Puuorg, P., Loonurm, E. (2023). Tasemeõppe välistudengid Eestis 2008-2023. <https://www.studyinestonia.ee/sites/default/files/V%C3%A4listudengite%20statistika%20kokkuv%C3%B5te%202008-2023%20L%C3%95PLiK.pdf>

¹⁴ Riigikontroll. (2019). Kõrgharidusreform ja tööjõuvajadused. https://www.eurosai.org/handle/404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/audit/14422_RKTR_2489_2-1.4_2237_001-2.pdf

¹⁵ Haaristo, H-S., Kirss, L., Leppik, C., Mägi, E., Haugas, S. (2017). Eesti üliõpilaste eluolu 2016: rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTUDENT VI Eesti analüüs. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

¹⁶ Haaristo, H-S. (2014). Välisüliõpilased Eestis –kas vajame neid ka tööturul? –Poliitikaanalüüs nr 2. Praxis.

METOODIKA

EESTI HARIDUSE INFOSÜSTEEMI ANDMED

Saamaks informatsiooni üliõpilaste õppimise, päritolu, õppekohtade ja õpingute lõpetamise kohta kasutatakse käesoleva analüüsi esimeses osas Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid. Väli-üliõpilasi defineeritakse vastavalt Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) määratlusele: väliüliõpilane on üliõpilane, kelle õppeasutus on väliüliõpilasena määratlenud. Seejuures kasutavad õppeasutused väliüliõpilase staatuse määramisel infot tema elukohamaa, elamisloa olemasolu ja kodakondsuse kohta. Kohalikud üliõpilased on käesolevas analüüsis üliõpilased, keda õppeasutus ei ole määratlenud väliüliõpilasena.

Käesolevas aruandes vaadatakse läbivalt kahte sorti EHISe kirjeid. Esmalt vastaval õppeaastal kõrgharidusõppesse immatrikuleeritud õppijate kirjeid ning seejärel vastaval õppeaastal õpingud lõpetanud vilistlaste kirjeid.

Õppijad

Analüüsi kaasatud väliüliõpilaste arv kohalike üliõpilastega võrreldes õppeaastatel 2020/21 kuni 2022/23 vastava õppeaasta novembri seisuga on esitatud tabelis 1. Sellest võib näha, et väliüliõpilaste arv on vaadeldud perioodil pidevalt langenud, kolme aasta jooksul 351 üliõpilase võrra. Ka kohalike üliõpilaste arv on selles ajavahemikus vähenenud.

Tabel 1. Üliõpilaste arv Eestis

	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	39890	39415	39127
Väliüliõpilane	5220	5059	4869
Väliüliõpilaste osakaal	11,6%	11,4%	11,1%

Arvestatud on unikaalseid isikuid (s.t mitmekordselt pole loetud inimesi, kes õpivad samaaegselt mitmel õppekaval)

Tervel hulgal üliõpilastest on hariduse infosüsteemis puudu isikukood, mille alusel oleks võimalik nende andmeid siduda teiste infosüsteemide, näiteks töötamise ja makstud maksude andmetega. Seega, me ei tea kindlalt, kas nendele üliõpilastele mingil hetkel omistati Eesti isikukood või mitte. Selle probleemi lahendamiseks võrreldi isikute EHISe kirjeid erinevatel aastatel ning juhul, kui mõnel järgneval aastal (näiteks õpingute lõpetamisega seoses) oli isikul kirje koos isikukoodiga kasutati seda isikukoodi ka varasemate aastate puhul. Isikud, kellel puudus EHISes isikukood, lingiti rahvastikuregistri andmetega nime, soo ja sünniaja alusel. Kui rahvastikuregistrist saadi vasteks üks isik, siis kasutati rahvastikuregistri isikukoodi (pseudonüümitult) linkimiseks teiste registritega. Siiski jäi järele hulk üliõpilasi, kellel isikukoodi andmebaasidest leida ei õnnestunud ja kelle võimaliku töötamise andmeid õppimise andmetega siduda ei saanud. Seejuures võib olla, et inimesed, kellele ühel aastal analüüsi tehes isikukoodi leida ei õnnestu, on tegelikult isikukoodi omanud ning seega saab nad järgmisel aastal analüüsi võtta. Sellest tulenevalt erinevad varasemate õppeaastate üliõpilaste üldarvud selles raportis läbivalt eelmistel aastatel avaldatud raportitega võrreldes.

Analüüsiks kasutatavate üliõpilaste arvud erinevatel õppeaastatel on esitatud tabelis 2. Suuremal määral puudutab identifikaatori puudumise probleem väliüliõpilasi, kelle puhul analüüsi jäävate üliõpilaste osakaal on 86% kuni 87%. Analüüsist välja jäävate üliõpilaste puhul tuleb veel eraldi ära

märkida, et nende seas on ka Eesti ülikoolide välismaa filiaalides õppivaid üliõpilasi, kellele isikukoodi omistamine polegi tingimata vajalik.

Tabel 2. Üliõpilaste arvud töötamise ja tulude analüüsis

	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	39889	39414	39127
Välisüliõpilane	4486	4391	4222
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	86%	87%	87%

Vilistlased

Lisaks vastaval õppeaastal õppijate andmetele vaadatakse analüüsis ka Eestis õppeasutuse lõpetanud üliõpilasi lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Vastava õppeaasta vilistlasena lähevad arvesse üliõpilased, kes lõpetasid õpingud vahemikus 1. oktoobrist kuni 30. septembrini. Seega, 2019/20 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi vaadeldakse õppeaasta 2020/21 jooksul; 2020/21 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi õppeaasta 2021/22 jooksul ning 2021/22 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi õppeaasta 2022/23 jooksul. Lõpetajate (vilistlaste) arvud lõpetamise õppeaastate lõikes on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Lõpetajate arvud lõpetamise õppeaasta järgi EHISe andmete põhjal

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	7771	8074	7550
Välisüliõpilane	1346	1541	1284

Sarnaselt õppijatele on ka vilistlaste puhul võimalik, et neil puudub EHISes Eesti isikukood ja edasistes analüüsidest nende andmeid enam kasutada ei saa. Isikukoodiga vilistlaste arvud on esitatud tabelis 4. Andmetest on näha, et isikukoodi puudumise tõttu kukub vilistlasi analüüsist välja 12-15%.

Tabel 4. Lõpetajate arvud töötamise ja tulude analüüsis lõpetamise õppeaasta järgi

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	7770	8074	7544
Välisüliõpilane	1139	1352	1100
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	85%	88%	86%

TÖÖTAMISE REGISTRI ANDMED

Töötavateks inimesteks loetakse antud analüüsis neid inimesi, kes on vaadeldava õppeaasta jooksul töötanud vähemalt ühe päeva. Selleks ühendati EHIS-est saadud informatsioon õppimise kohta Töötamise Registri (TÖR) andmebaasiga. Ühendamisel seati tingimuseks, et võtta arvesse vaid kirjed, kus töötamise lõpetamine on toimunud vastava õppeaasta alguse 1. septembril või hiljem (analüüsi on võetud ka tähtajatud lepingud) ning töötamise alustamine on toimunud enne järgneva õppeaasta 1. septembrit. Seega määratletakse tööepisood kui TÖRis ühe tööandja poolt registreeritud töötamine, millest vähemalt üks päev langeb vaadeldavasse õppeaastasse. Näiteks 2022/23 õppeaasta puhul jäid analüüsi kirjed, kus töötamist alustati enne 1. septembrit 2023. Välja jäid kirjed, kus töötamine lõpetati enne 2022. aasta 1. septembrit.

Töötamisena arvestati igasuguseid töötamise ja lepingute liike välja arvatud vabatahtlik töö ja abi-kaasatasa saamine¹⁷. Mittetöötanuks loetakse üliõpilased, kellel küll EHISe järgi on olemas Eesti isikukood, kuid sellise isikukoodiga inimese kohta TÖRis ühtegi töötamise märget pole. Töötamise definitsioonis lähtuti seega Eesti Maksu- ja Tolliameti töötamise definitsioonist, mis ei ole võrreldav Edukus Tööturul projektis kasutatava definitsiooniga. Peamise erinevusena saab välja tuua, et käesolevas analüüsis loetakse töötanuks üliõpilased, kes on terve õppeaasta jooksul TÖRi järgi

¹⁷ Vt töötamise liike TÖR abimaterjalidest https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/registreerimise-ettevotlus/tootamine/tootamise_liikide_klassifikaator.pdf

vähemalt ühe päeva registreeritult töötanud. Haridus- ja teadusministeeriumi analüüsidest vaadatakse aga peamiselt inimesi, kellel töötamine on peamine tegevus. Väljavõtted TÖRist on tehtud detsembris 2023 ja jaanuaris 2024. Erinevused aasta varem avaldatud analüüsiraportiga tulenevad valdavalt muutustest kasutatud andmetes (enamasti tagantjärele muudetud registrikirjed).

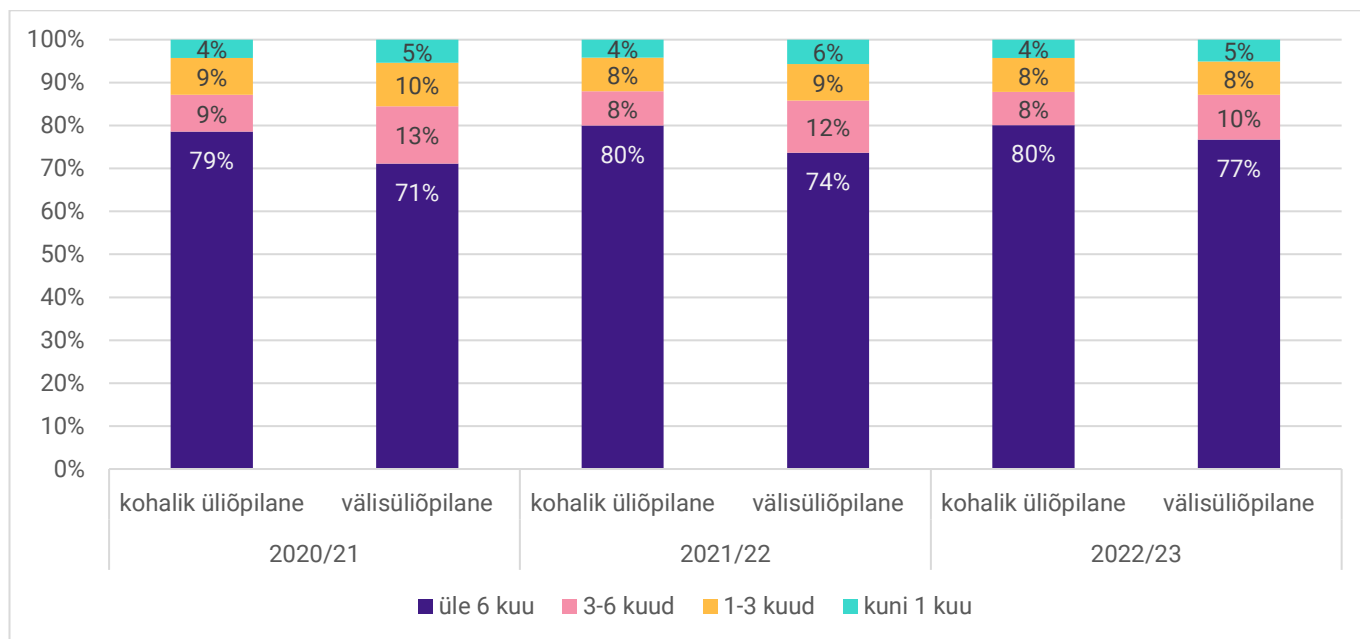
Õppijad

Vastava õppeaasta jooksul vähemalt ühe registreeritud töötamiseepisoodiga kohalike ja välisüliõpilaste arvud on esitatud tabelis 5. Sellest selgub, et üldarvudena on tööturul osalenud välisüliõpilaste arv viimase kolme õppeaasta jooksul jäänud 2300 ja 2500 vahele.

Tabel 5. Töötanud (vähemalt ühe töökorra) üliõpilaste arv TÖRis

	2020/21		2021/22		2022/23	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	33827	6062	34051	5363	33351	5776
Välisüliõpilane	2346	2140	2445	1946	2369	1853

Järgnevalt vaadatakse üliõpilaste õppeaasta jooksul registreeritud tööepisoodide kogupikkust (joonis 1). Siin on kokku liidetud kõik inimese töötatud päevad sõltumata sellest, kas töötati ühel või mitmel töökohal. Üliõpilasi, kes töötavad õppeaasta jooksul kokku 30 päeva või vähem, on igal aastal kohalike üliõpilaste seas 4%, välisüliõpilaste seas 5-6%. Nii kohalike kui välisüliõpilaste seas on valdav ikkagi pikaajaline (üle 180 päeva kestev) töötamine. Seejuures on aja jooksul pisut vähenenud nende välisüliõpilaste osakaal, kes töötavad õppeaasta jooksul 1 kuni 6 kuud.

Joonis 1. Õppeaasta jooksul registreeritud tööepisoodide kogupikkus kohalikel ja välisüliõpilastel

Töötamise kirjade arv töötava õppija kohta õppeaasta jooksul on kohalikel üliõpilastel läbi aastate olnud sarnane, keskmiselt 2 või veidi rohkem töötamise episoodi (tabel 6). Välisüliõpilastel on aga varasemalt olnud keskmiselt varasemast palju rohkem töötamisi, vastavalt 5,6 ja 6,4, kuid viimasel õppeaastal on keskmine töötamise kirjade arv jälle vähenenud 3,3-ni. Keskmise töötamiste arvu

paisutavad suureks üksikud palju töämpse teinud üliõpilased. Kui vaadata töötavate üliõpilaste töösuhete arvu mediaani aasta jooksul, siis on see välisüliõpilastel olnud kõigil kolmel aastal 1, kohalikel üliõpilastel sõltuvalt aastast 1 kuni 2.

Tabel 6. Keskmine töötamise kirjete arv õppija kohta õppeaasta jooksul

	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	2,1	2,4	2,3
Välisüliõpilane	5,6	6,4	3,3

Kohalike ja välisüliõpilaste töötamisviiside erinevus tuleb välja ka siis, kui vaadata töötamise liike (s.t mis liiki töölepingutega tegemist on). Kõikidest töötamise episoodidest (neid võib ühel töötajal olla mitu) moodustavad töölepinguga töötamised kohalikel üliõpilastel poole, välisüliõpilastel vaid kolmandiku (tabel 7). Valdav enamus välisüliõpilaste töötamise episoodidest on võlaõigusliku lepingu alusel, mis ilmselt seab nad tööturul kohalike üliõpilastega võrreldes ka haavatavamasse olukorda.

Tabel 7. Töötamise liikide jaotus kõigi töötamise episoodide puhul 2022/23 õppeaasta õppijatel

Lepingu liik	Kohalik üliõpilane	Välisüliõpilane
Tööleping (sh viisa alusel)	52%	33%
Avalik teenistus või kõrgemad riigiteenijad	3%	0%
Võlaõiguslik leping (sh viisa alusel)	43%	66%
Muud liigid	2%	1%

Vilistlased

Vilistlaste puhul vaadatakse samuti TÕRi kirjeid ning töötamisi õpingute lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul Eestis. Ka siin lähevad töötanuna arvesse inimesed, kellel leidub vähemalt üks töötamise kirje TÕRis, ükskõik kui lühikest aega see ka kestaks. Sel ajaperioodil töötanud ja mittetöötanud vilistlaste arvud on esitatud tabelis 8. On näha, et seoses nii töötavate kui mittetöötavate välisvilistlaste arv on 2021/22 õppeaastal vähenenud.

Tabel 8. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Tabelis on näidatud lõpetamise õppeaasta

	2019/20		2020/21		2021/22	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	7252	518	7557	517	7069	475
Välisüliõpilane	594	545	858	494	637	463

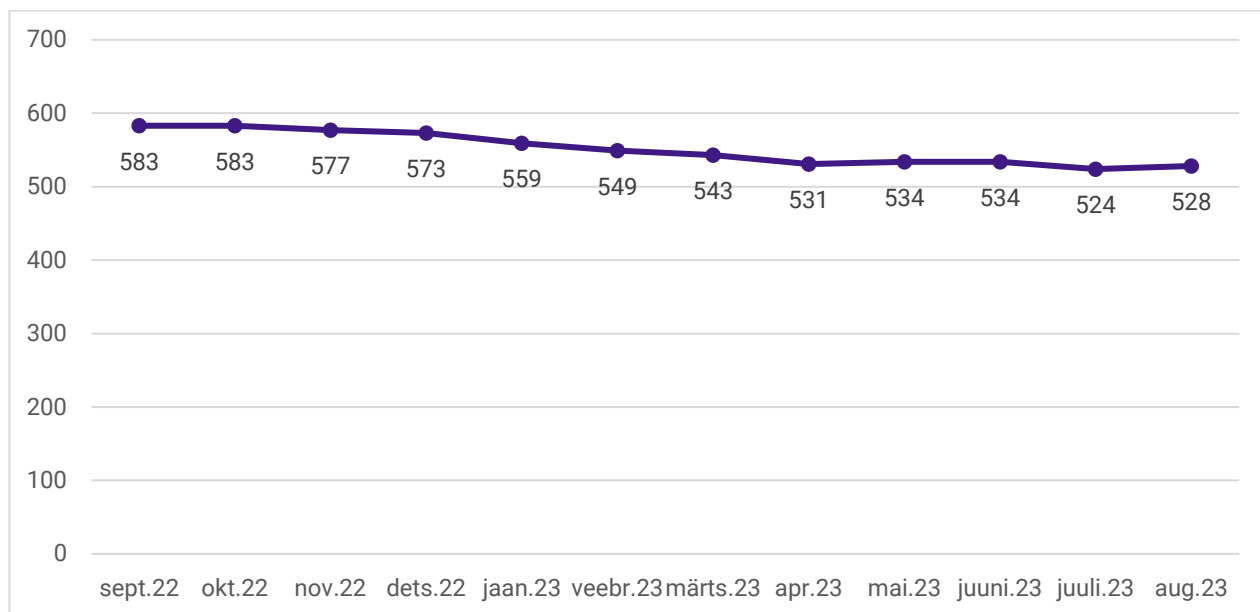
Eestisse tööle jäänud vilistlaste puhul on näha, et kohalike ja välisvilistlaste töötamise kestused on pikemad kui õppijate puhul. Rohkem kui 180 registreeritud töötamisega päeva oli 2021/22 õppeaasta vilistlastest 93%-l kohalikest ja 86%-l välisvilistlastest.

Keskmine töötamise kirjete arv on välisvilistlaste puhul suurem kui kohalikel vilistlastel (tabel 9).

Tabel 9. Keskmine töötamise kirjete arv töötava vilistlase kohta lõpetamise õppeaasta järgi sellele järgneva õppeaasta jooksul

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	2,0	2,2	2,1
Välisüliõpilane	2,6	8,5	3,7

TÖRi andmete järgi saab ka vaadata töötanud välisvilistlaste arvu muutust kuude järgi. Joonisel 2 on näidatud kõigi vaatlusaluse õppeaasta kuude jooksul tööturul osalenud välisvilistlaste arv. Kui varasematel aastatel on see olnud läbi aasta enam-vähem ühesugune, siis õppeaasta 2022/23 jooksul on siinsel tööturul olnud välisvilistlaste arv pidevalt vähenenud. Siiski saab öelda, et kuu jooksul (vähemalt ühe päeva) töötanud (eelmise õppeaasta) välisvilistlaste arv on stabiilselt üle 500.

Joonis 2. Kuu jooksul töötanud 2021/2022 aasta välisvilistlaste arv õppeaastal 2022/2023

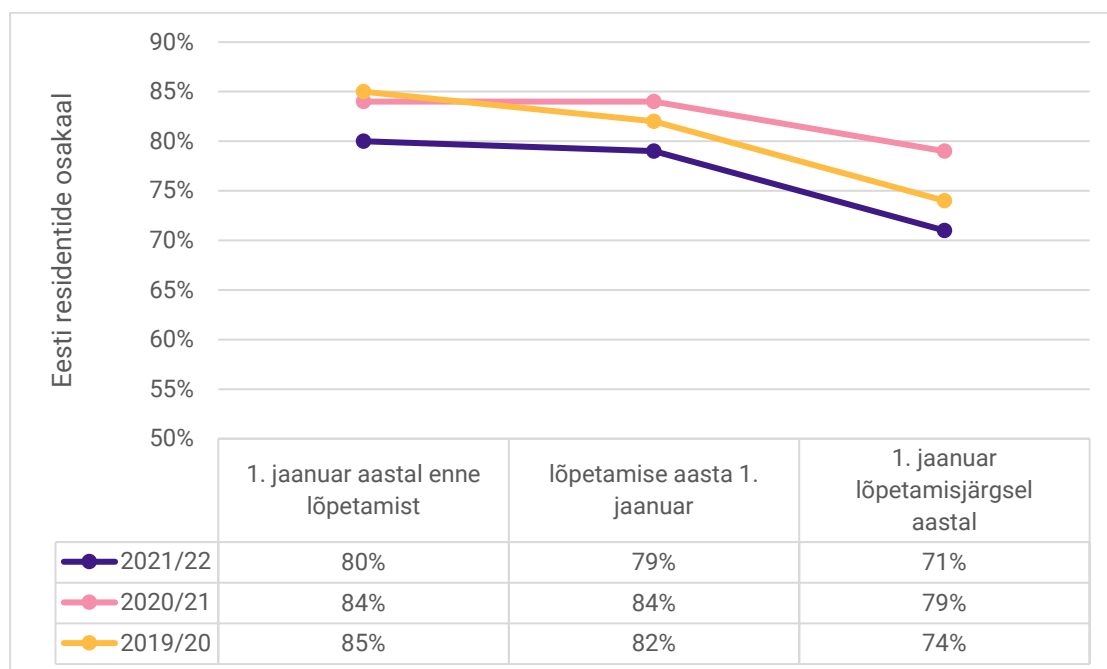
Sarnaselt õppijatega on kohalike ja välisvilistlaste töötamise liikide jaotus erinev (tabel 10). 59% kohalike ja 34% välisvilistlaste töötamistest (ehk üksikutest tööepisoodidest) on toimunud töölepingu alusel. Eelmise õppeaastaga võrreldes on töölepinguga töötavate välisvilistlaste osakaal tunduvalt tõusnud. Samal ajal on 65% välisvilistlaste registreeritud töötamistest võlaõigusliku lepingu alusel, kohalikest vilistlaste puhul oli selliseid töötamisi kolmandik.

Tabel 10. Töötamise liikide jaotus kõigi töötamise episoodide puhul 2021/22 õppeaasta vilistlastel

Lepingu liik	Kohalik üliõpilane	Välisüliõpilane
Tööleping (sh viisa alusel)	59%	34%
Avalik teenistus või kõrgemad riigiteenijad	5%	0%
Võlaõiguslik leping (sh viisa alusel)	34%	65%
Muud liigid	3%	1%

Tabelite 4 ja 8 võrdluses on näha, et 2021/22 õppeaastal lõpetanud ja analüüsi kaasatud 1100 välisüliõpilasest töötas järgneval õppeaastal 637 (ehk 58%). Põhjuseid, miks ülejäänud Eesti tööturul aktiivsed pole, võib olla mitmeid. Üks neist on see, et inimene on Eestist lahkunud (pole siinne resident). On teada, et 2021/22 õppeaasta vilistlastest oli seisuga 1.1.2023 Eestis residendina Rahvastikuregistris arvel 783 inimest. Kohalike üliõpilaste puhul on järgmisel õppeaastal töötavate vilistlaste osakaal 94%.

2021/22 õppeaasta välisvilistlased paistavad varasemate aastatega võrreldes silma selle poolest, et nende seas oli suurem osakaal inimestel, kes juba õppimise aja lõpus ei olnud Eestis residendid (ehk ei elanud Eestis). Kui varasematel aastatel oli õpingute lõpetamisele eelneva aasta 1. jaanuari seisuga Eestis residendina kirjas 84-85% välisvilistlastest, siis 2021/22 õppeaasta välisüliõpilaste puhul oli sel ajahetkel residentide osakaal 80% (joonis 3). Õpingute lõpetamisele järgneva aasta 1. jaanuari seisuga oli Eestis residendina arvel 71% 2021/22 õppeaasta välisvilistlastest, aga näiteks 79% 2020/21 õppeaasta välisvilistlastest.

Joonis 3. Eesti residentide osakaal välisvilistlaste seas valitud aastate 1. jaanuari seisuga lõpetamise õppeaasta järgi

Lisaks Eestist välja rändamisele saab mittetöötamise põhjusena nii kohalikel kui välisüliõpilastel välja tuua töotsingud, perealased kohustused ja õpingute jätkamise järgmises õppeastmes. Välisüliõpilaste seas jätkas 2021/22 õppeaasta vilistlastest õppeaastal 2022/23 Eesti kõrgkoolis edasi õppimist 8%, kohalike üliõpilaste seas oli jätkajate osakaal 16%. Need osakaalud on seejuures viimastel aastatel olnud stabiilsed.

TULU- JA SOTSIAALMAKSU DEKLARATSIOONIDE ANDMED

Vaatamaks, kui palju välisüliõpilased panustavad Eesti majandusse maksude kaudu, võeti kasutusele ettevõtete poolt Eesti Maksu- ja Tolliametile esitatud tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide (TSD) lisade 1 ja 2 andmed. Maksu- ja Tolliameti juhendite järgi deklareeritakse vormi TSD lisas 1 residentist füüsilistele isikutele kalendrikuul tehtud tulu- ja sotsiaalmaksuga, kohustusliku kogumispensioni maksega ja töötuskindlustusmaksuga maksustatavad väljamaksed ning nimetatud isikute eest tasutud III samba sissemaksed. Lisas 2 deklareeritakse sarnased näitajad mitteresidentidele. Kuna tööandjad võivad välisüliõpilasi käsitleda nii residentide- kui mitteresidentidena, arvestatakse antud analüüsis mõlema lisa andmeid.

Analüüsidest võetakse arvesse tööine tulu¹⁸. Analüüsist välja on jäetud haigushüvitised, vanemahüvitis, litsentsitasud jms. Käesolev analüüs ei hõlma ka nende inimeste sissetulekuid, kes töötavad sisejulgeolekuasutustes. Nende võrra erineb töötajate ja tulu teenijate arv tabelites.

Analüüsidest esitatakse järgmised näitajad: tööandja poolt tehtud väljamakse suurus, makstud tulumaks ja makstud sotsiaalmaks. Vaatlusperioodiks on sarnaselt töötamise analüüsiga käesolev õppeaasta õppijate puhul ning lõpetamisele järgnev õppeaasta vilistlaste puhul.

Õppijad

Nende üliõpilaste arv, kes õppeaasta jooksul (vähemalt ühel kuul) on teeninud töist tulu TSD järgi, on esitatud tabelis 11. Erinevate aastate tulu saanud inimeste arvud sisaldavad osaliselt samu inimesi, sest õpinguaeg on tavaliselt pikem kui üks aasta.

Tabel 11. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	32188	32623	32050
Välisüliõpilane TSD lisa 1 ja 2	2296	2419	2341

Võrdluses TÖR andmetega on näha, et TÖRi kirjete arv on erinev TSD andmetest. Erinevused võivad tulla asjaolust, et töötamise registreerimine ja palga saamine võivad toimuda erinevatel kalendrikuudel. Samuti sellest, et TSD põhisest analüüsist on välja jäetud Sise- ja Kaitseministeeriumi haldusalas töötavad inimesed.

Vilistlased

Ka vilistlaste puhul saab vaadata, kui paljud neist on lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul töist tulu teeninud. Töist tulu teeninud vilistlaste arv lõpetamisele järgneval õppeaastal on esitatud tabelis 12 ning sealt on näha, et see on viimasel aastal vähenenud nii kohalike kui välisvilistlaste puhul.

Tabel 12. Töist tulu teeninud vilistlaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	6892	7219	6770
Välisüliõpilane TSD lisa 1 ja 2	587	859	631

¹⁸ Töise tuluna arvestatakse TSD lisa 1 tulu liike 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 70 ja lisa 2 tulu liike 120-128, 144-154, 156-159, 180-183. Vt lähemalt <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/deklaratsiooni-tds-esitamine>

Seega, edasistes analüüsides arvestame järgnevat põhimõtet:

- 1) Analüüsi on kaasatud inimesed, kellel on olemas isikukood, või oli isikukood võimalik omistada nime, soo ja sünniaja alusel ning kelle isikukood on ka EHISesse sisestatud või kasutatud maksu- ja tolliameti andmebaasidesse sisestatud.
- 2) Välisüliõpilased on need, kellel on õppeasutuse poolt EHISes defineeritud välisüliõpilase staatus.
- 3) Töötamine on TÖRis tööandja poolt registreeritud sissekanne.
- 4) Tõise sissetuleku saamine on mõõdetud tööandja poolt makstud tulu- või sotsiaalmaksu kaudu.
- 5) Töötamist ja tulu saamist arvestatakse vahemikus 1. septembrist kuni 31. augustini õppeaasta jooksul.

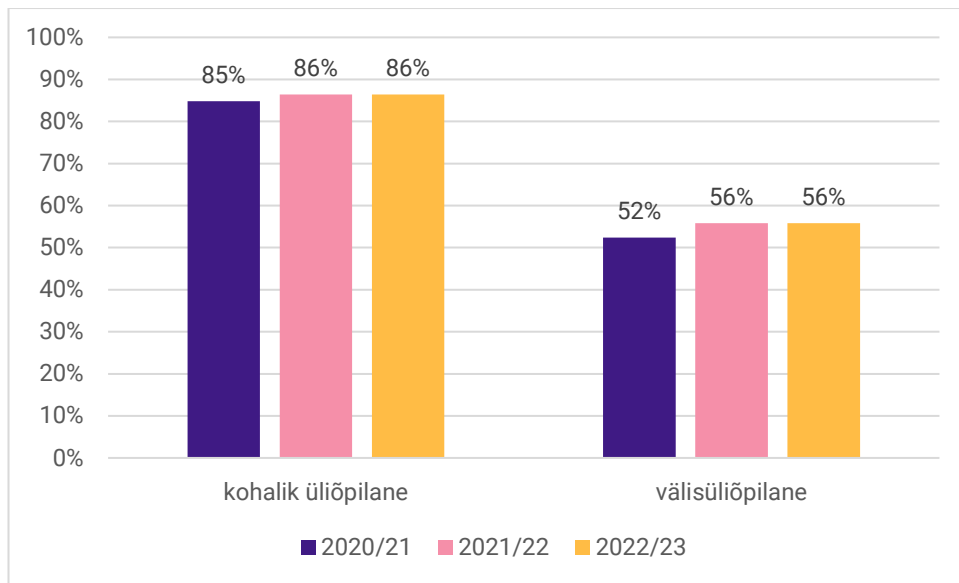
ETTEVÕTLUSE ANDMED

Lisaks tõise tulu teenimisele palgatööna võivad õppijad ja vilistlased panustada Eestisse ka ettevõtluse kaudu. Et hinnata nende üliõpilaste osakaalu, kes seda teevad, kasutati Äriregistri andmeid. Vaadati, kas üliõpilasel või vilistlasel oli vaatlusperioodi jooksul mõni ettevõtlusroll mõne ettevõtte juures. Analüüsist välja jäeti rollid sihtasutuste ja mittetulundusühingute juures. Ettevõtlusrollidena võeti arvesse järgnevad äriregistris märgitud rollid: asutaja, juhatuse liige, nõukogu esimees, nõukogu liige, osanik, täisosanik, FIE.

TULEMUSED

Õppijad

Õppeaasta 2022/23 jooksul olid vähemalt ühel korral Eestis töötanud 56% välisüliõpilastest ja 86% kohalikest üliõpilastest (joonis 4). Töötavate välisüliõpilaste osakaal oli sama suur ka aasta varem (vt ka tabel 5).

Joonis 4. Õppeaasta jooksul töötanud üliõpilaste osakaal välis- ja kohalike üliõpilaste seas. Osakaal on arvatud nendest üliõpilastest, kellel on andmebaasides olemas isikukood

Õppeaastaga 2021/22 võrreldes on töist tulu saanud välisüliõpilaste arv vähenenud, kuid sellega koos ei ole vähenenud nende teenitud kogutulu ning Eesti riigile maksti rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu. Aastal 2022/23 maksti välisüliõpilaste töötamiselt tulu- ja sotsiaalmaksu 16,6 miljonit eurot, aasta varem 14,1 miljonit eurot (tabel 13).

Tabel 13. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv, neile õppeaasta jooksul tehtud väljamaksete kogusumma, makstud tulumaks ja sotsiaalmaks miljonites eurodes

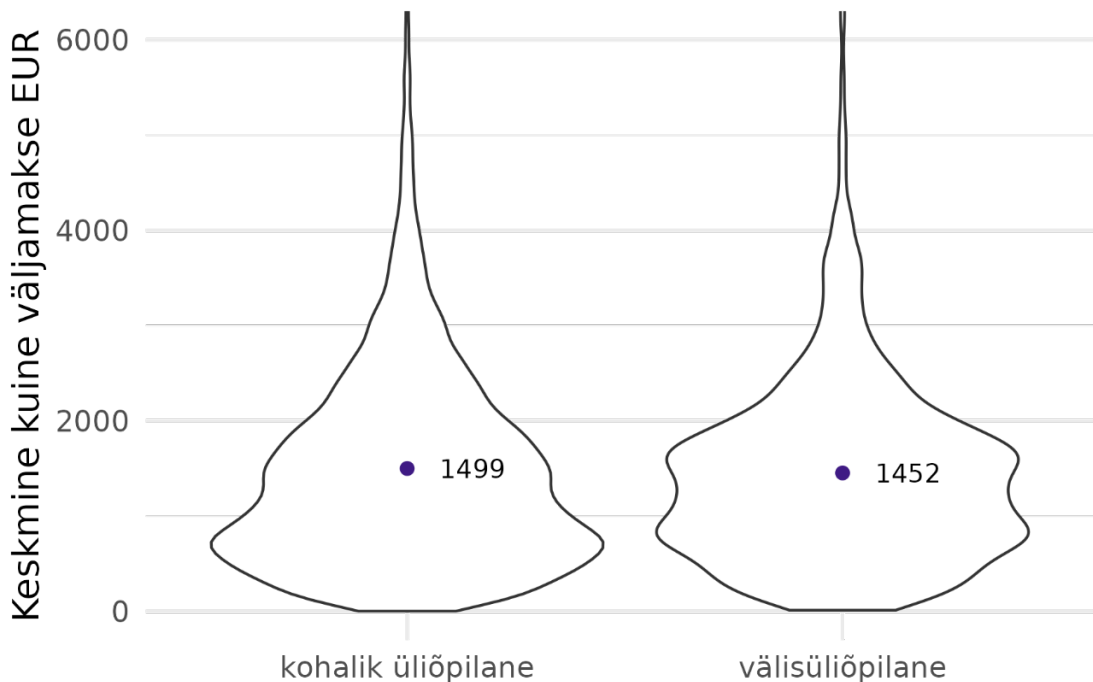
Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Kohalik üliõpilane	400	64,8	132,1	32188
	Välisüliõpilane	23,5	3,6	7,8	2296
2021/22	Kohalik üliõpilane	445,9	74,3	147,2	32623
	Välisüliõpilane	28,6	4,6	9,5	2419
2022/23	Kohalik üliõpilane	491,8	83,1	162,4	32050
	Välisüliõpilane	33,1	5,6	11	2341

Sarnaselt väljamaksete kogusummaga on eelmiste õppeaastatega võrreldes suurenenud nii kohalike kui välisüliõpilaste puhul keskmine aastane väljamakse (tabel 14). 2022/23 teenis keskmine välisüliõpilane Eestis töist tulu 14140 euro ulatuses, keskmine kohalik üliõpilane 15344 euro ulatuses.

Tabel 14. Keskmine üliõpilastele väljamakstud summa terve õppeaasta jooksul (eurodes)

Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Kohalik üliõpilane	12428	2012	4105	32188
	Välisüliõpilane	10220	1577	3389	2296
2021/22	Kohalik üliõpilane	13669	2276	4513	32623
	Välisüliõpilane	11834	1911	3916	2419
2022/23	Kohalik üliõpilane	15344	2593	5066	32050
	Välisüliõpilane	14140	2379	4680	2341

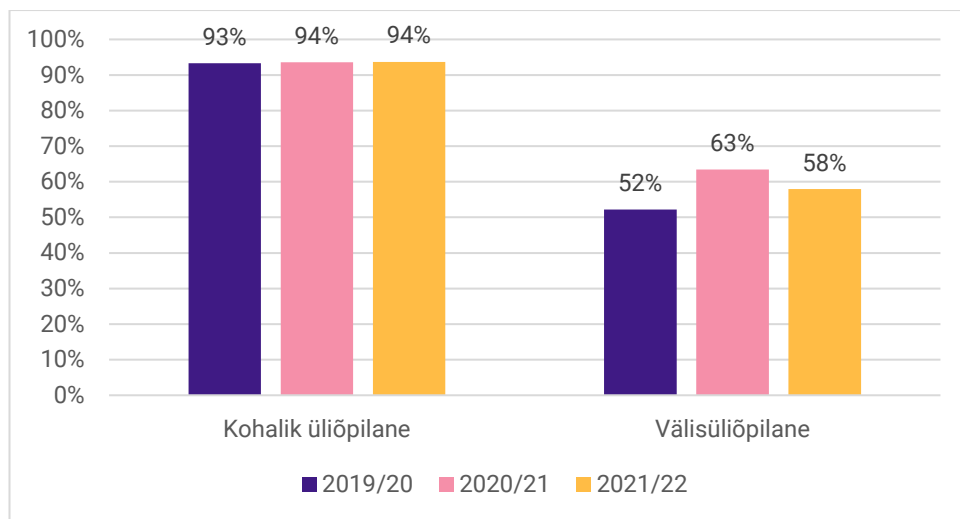
Teades töötaja aastas teenitud summat ja töötatud kuude arvu saab leida ka keskmise kuise väljamakse suuruse. Sealt edasi saab vaadata, kas kohalike ja välisüliõpilaste väljamaksete jaotus on erinev. 2022/23 õppeaasta kohalike ja välisüliõpilaste väljamaksete jaotus on näidatud joonisel 5. Tegemist on brutosummadega ja kõrgemad väärtused kui 6000 eurot kuus on jooniselt välja jäetud (sisalduvad aga keskmise arvutuses). Jooniselt on näha, et keskmine kuus teenitav summa on kohalikel üliõpilastel veidi kõrgem kui välisüliõpilastel, vahe on 47 eurot.

Joonis 5. Keskmine kuine väljamakse 2022/2023. aasta õppijatel ja väljamaksete jaotus

Vilistlased

Võrreldes õppijate andmetega on erinevused kohalike ja välisvilistlaste töötamises suuremad eelkõige kohalike vilistlaste sagedasema tööle suundumisega seoses (joonis 6). Õppeaasta 2021/22 vilistlastest töötas järgmisel õppeaastal Eestis 94% kohalikest üliõpilastest ja 58% välisüliõpilastest. Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal on sel aastal eelmise aastaga võrreldes vähenenud, üle-eelmise aastaga võrreldes on see siiski suurem.

Joonis 6. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Joonisel on näidatud õpingute lõpetamise õppeaasta

Töist tulu teeninud välisvilistlaste arv on viimasel õppeaastal rohkem kui 200 inimese võrra vähenenud. Sellega koos on vähenenud ka nende makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma (tabel 15). Õppeaasta 2022/23 jooksul maksid eelmise (2021/22) õppeaasta välisvilistlased Eestis kokku 2,4 miljonit eurot tulumaksu ja 4,5 miljonit eurot sotsiaalmaksu. Samal ajal on kohalikest üliõpilastest vilistlaste poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad aastaga suurenenud.

Tabel 15. Töist tulu teeninud vilistlaste arvud ja väljamakstud kogusummad lõpetamisele järgneval õppeaastal (miljonites eurodes)

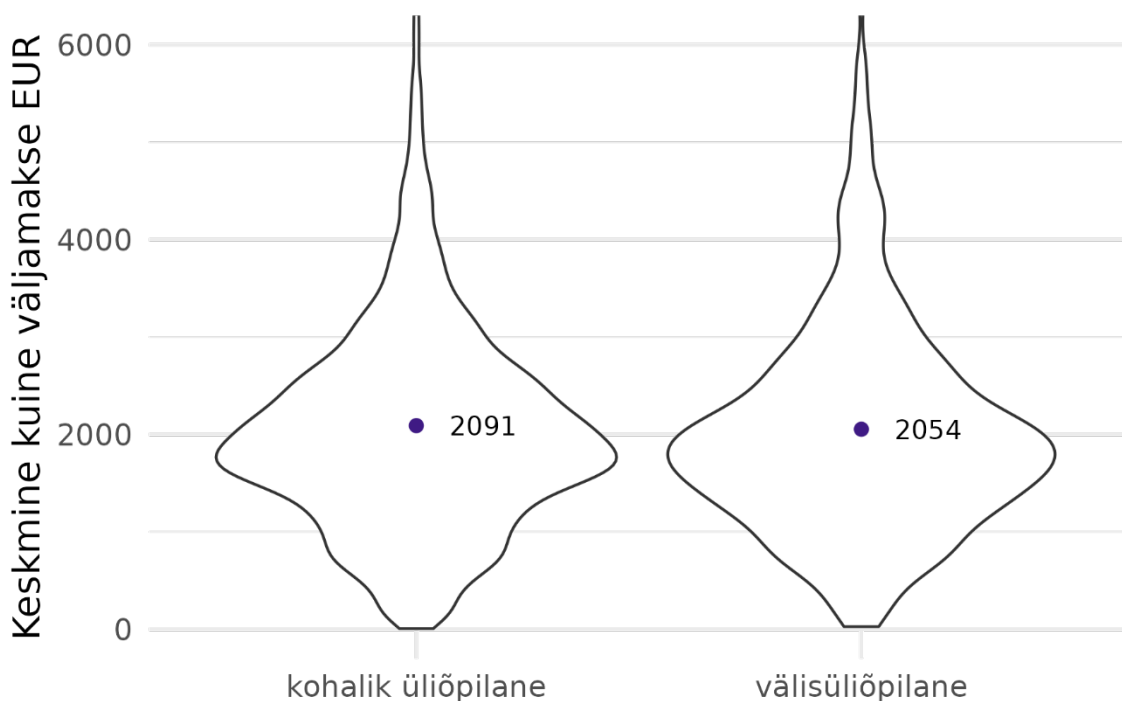
Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Kohalik üliõpilane	126,4	21,7	41,7	6892
	Välisüliõpilane	9	1,5	3	587
2020/21	Kohalik üliõpilane	146,2	25,7	48,2	7219
	Välisüliõpilane	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Kohalik üliõpilane	156,2	28,1	51,6	6770
	Välisüliõpilane	13,6	2,4	4,5	631

Nii kohalikud vilistlased kui välisvilistlased teenivad lõpetamise järel rohkem kui õppimise ajal. Viimasil aastal on nii kohalikele kui välisvilistlastele tehtud väljamaksed suurenenud märkimisväärselt (tabel 16). Seejuures on summaarne aastane väljamakse inimese kohta välisüliõpilastel vaid umbes 1500 euro võrra väiksem kui kohalikel.

Tabel 16. Töist tulu teeninud vilistlastele tehtud keskmised aastased väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal

Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Kohalik üliõpilane	18336	3145	6051	6892
	Välisüliõpilane	15343	2554	5077	587
2020/21	Kohalik üliõpilane	20252	3563	6681	7219
	Välisüliõpilane	19246	3332	6366	859
2021/22	Kohalik üliõpilane	23070	4155	7615	6770
	Välisüliõpilane	21515	3824	7116	631

Keskmine väljamakse on vilistlastel üliõpilastega võrreldes kõrgem, seda eriti välisvilistlastel (joonis 7). Samas on ka siin keskmiste erinevus kohalike ja välisvilistlaste vahel pigem väike, alla 400 euro.

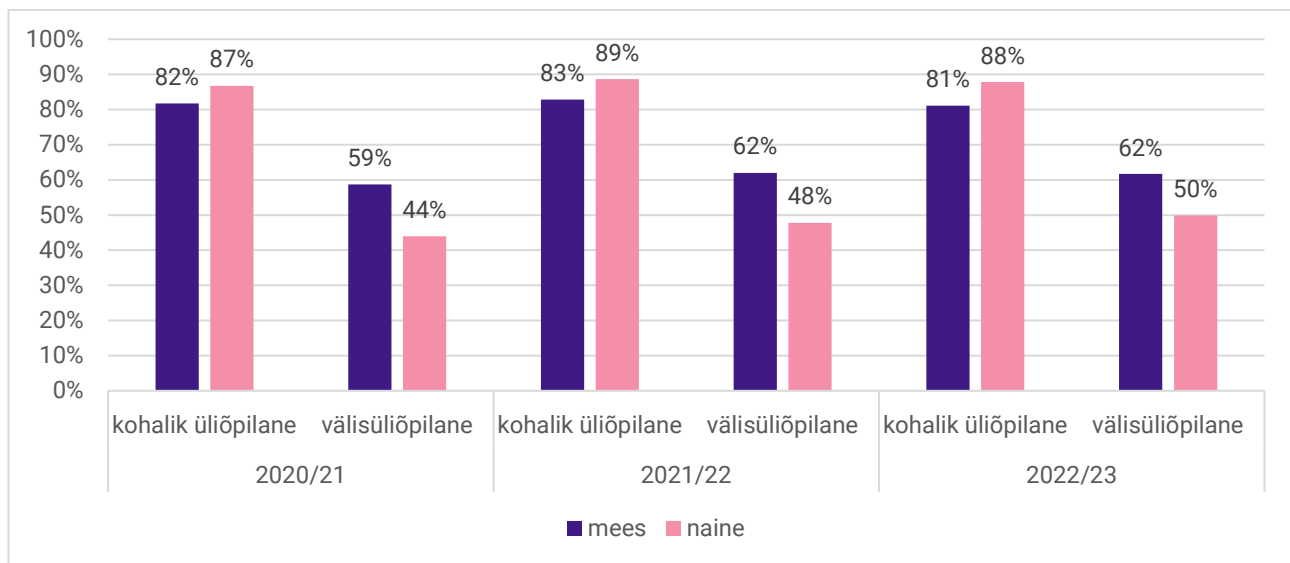

Joonis 7. Keskmine kuine väljamakse 2021/2022. õppeaasta vilistlastel ja väljamaksete jaotus

SUGU

Õppijad

Töötamises on näha selgeid soolisi erinevusi kohalike ja välisüliõpilaste vahel. Kui kohalike üliõpilaste seas töötavad suurema tõenäosusega naised, siis välisüliõpilaste seas on töötavate üliõpilaste osakaal suurem just meeste seas (joonis 8). Siiski võib näha, et naissoost välisüliõpilaste seas on töötavate inimeste osakaal viimasel paaril aastal tasapisi tõusnud.

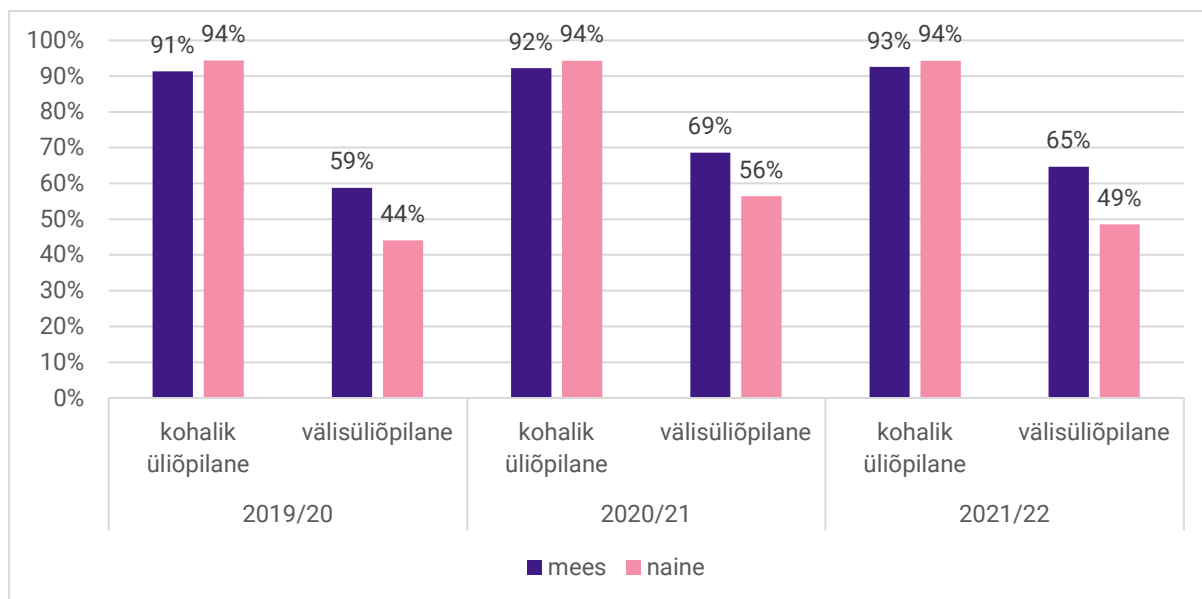
Joonis 8. Töötavate üliõpilaste osakaal soo järgi

Välisüliõpilaste üldarvud õppeaastal 2022/23 (kelle hulgast töötavate inimeste osakaal on arvatud) on esitatud lisas 1.

Vilistlased

Vilistlaste puhul võib viimasel aastal näha Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaalu väikest langust nii meeste kui naiste hulgas (joonis 9). Kui õppeaastal 2021/2022 töötas 69% meessoost ja 56% naissoost eelneva aasta välisvilistlastest, siis 2022/23 õppeaastal 65% meestest ja 49% naistest.

Ka õppeaastal 2021/22 õpingud lõpetanud välisüliõpilaste üldarvud soo järgi on esitatud lisas 1.

Joonis 9. Vilistlaste töötamine õpingute järgselt lõpetamise õppeaasta ja soo järgi

HARIDUSASTE

Õppijad

Õppijate töötamises on selged erinevused tulenevalt sellest, millisel haridusastmel nad õpivad (tabel 17). Töötavate kohalike üliõpilaste osakaal on kõige suurem magistri- ja doktoriõppes (kõigil vaadeldud õppeaastatel üle 90%). Välisüliõpilaste puhul on kõige suurem töötajate osakaal doktoriõppes. Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal integreeritud õppes, kus õpingute kõrvalt töötab alla kümnendiku. Õppeaastal 2022/23 on töötavate välisüliõpilaste osakaal võrreldes varasema aastaga tõusnud just integreeritud õppes ja doktoriõppes.

Tabel 17. Töötavate üliõpilaste osakaal haridusastme järgi

	2020/21		2021/22		2022/23	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Bakalaureuseõpe	78%	44%	80%	49%	78%	49%
Rakenduskõrgharidusõpe	86%	73%	87%	78%	87%	71%
Integreeritud õpe	84%	3%	85%	5%	83%	8%
Magistriõpe	93%	60%	94%	61%	94%	57%
Doktoriõpe	92%	59%	94%	67%	96%	79%

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu on Eestis 2022/23 õppeaasta jooksul maksnud magistriastme välisüliõpilased: vastavalt 2,6 miljonit eurot tulu- ja 5 miljonit eurot sotsiaalmaksu (tabel 18). Sellel haridusastmel on ka tulu teeninud üliõpilaste arv kõige suurem. Järgnevad doktori- ja bakalaureuseõppe üliõpilased.

Tabel 18. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi*

Õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Bakalaureuseõpe	4,2	0,6	1,4	514
	Rakenduskõrgharidusõpe	2,4	0,3	0,8	278
	Magistriõpe	12,6	2	4,2	1122
	Doktoriõpe	4,3	0,7	1,4	378
	KOKKU	23,5	3,6	7,8	2296
2021/22	Bakalaureuseõpe	5,1	0,8	1,7	546
	Rakenduskõrgharidusõpe	3,3	0,5	1,1	281
	Magistriõpe	14	2,3	4,6	1088
	Doktoriõpe	6,3	1	2,1	489
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2419
2022/23	Bakalaureuseõpe	5	0,8	1,7	508
	Rakenduskõrgharidusõpe	3,4	0,5	1,1	243
	Magistriõpe	15,2	2,6	5	985
	Doktoriõpe	9,5	1,6	3,1	581
	KOKKU	33,1	5,6	11	2341

* Tabelist on välja jäetud integreeritud õppe üliõpilased, sest seal on vähe töotavaid välisüliõpilasi.

Vilistlased

Sarnaselt varasemate aastatega on lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal kõige suurem rakenduskõrgharidusõppes (84%) ning magistriõppes (64%). Töötavate välisvilistlaste osakaal on eelmise aastaga võrreldes vähenenud eelkõige magistri- ja doktoriõppes (tabel 19).

Tabel 19. Vilistlaste töötamised lõpetamise õppeaasta ja lõpetatud haridusastme järgi

	2019/20		2020/21		2021/22	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Bakalaureuseõpe	90%	37%	91%	49%	90%	50%
Rakenduskõrgharidusõpe	94%	71%	95%	87%	94%	84%
Integreeritud õpe	96%	...	93%	...	96%	7%
Magistriõpe	95%	59%	96%	71%	97%	64%
Doktoriõpe	97%	59%	96%	62%	95%	51%

Õppeaastal 2022/23 maksid eelmise aasta välisvilistlastest Eestis kõige suuremaid summasid tulu- ja sotsiaalmaksuna magistriõppe vilistlased (tabel 20). Neid oli ka arvuliselt kõige rohkem.

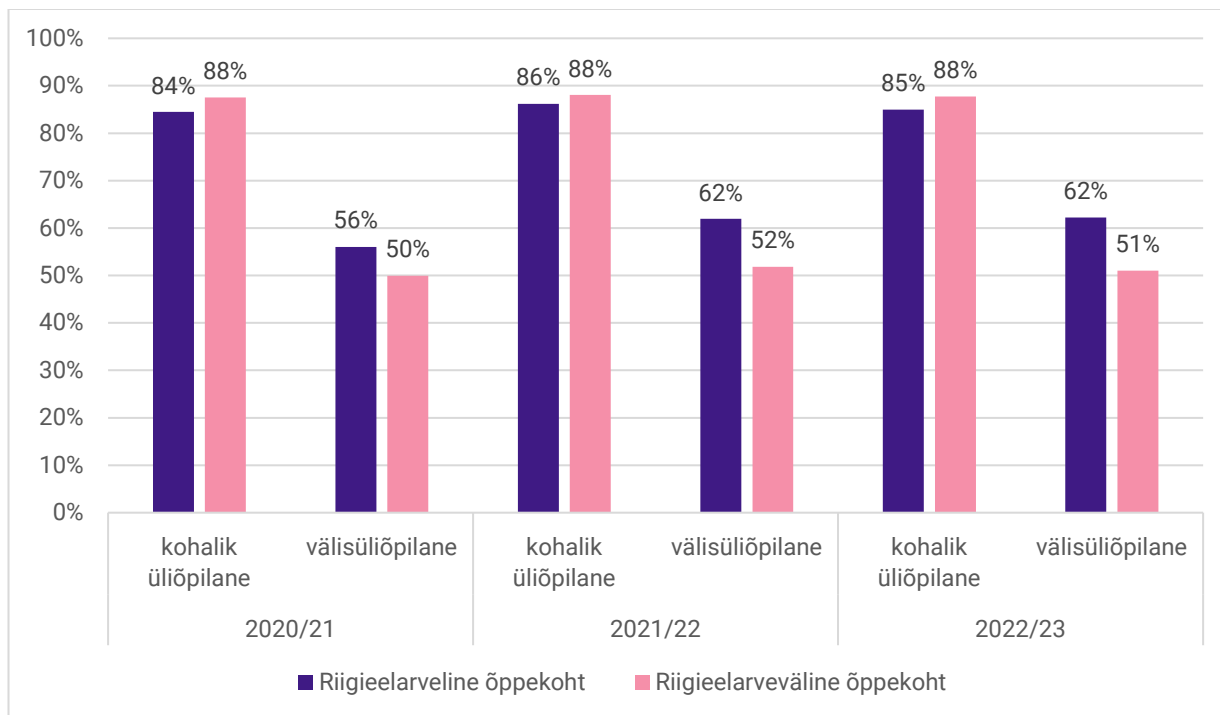
Tabel 20. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi. Tabelis ei näidata gruppe, mille suurus on alla 20 inimese (praegu integreeritud õppe üliõpilased)

Lõpetamise õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Bakalaureuseõpe	1,3	0,2	0,4	106
	Rakenduskõrgharidusõpe	0,3	0	0,1	31
	Magistriõpe	6,9	1,2	2,3	424
	Doktoriõpe	0,4	0,1	0,1	25
	KOKKU	9	1,5	3	587
2020/21	Bakalaureuseõpe	2,7	0,5	0,9	158
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,1	0,2	0,4	61
	Magistriõpe	11,9	2,1	3,9	601
	Doktoriõpe	0,8	0,2	0,3	38
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Bakalaureuseõpe	2,8	0,5	0,9	153
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,4	0,2	0,4	63
	Magistriõpe	8,5	1,5	2,8	370
	Doktoriõpe	0,9	0,2	0,3	41
	KOKKU	13,6	2,4	4,5	631

ÕPINGUTE FINANTSEERIMISE VIIS

Õppijad

Jooniselt 10 selgub, et riigieelarvevälisel kohal õppivad kohalikud üliõpilased töötavad kõigil aastatel rohkem kui riigieelarvelisel kohal õppijad. Välisüliõpilaste puhul on riigieelarvelisel õppekohal õppijate seas töötajate osakaal olnud kõrgem kui riigieelarvevälisel õppekohal õppijate seas.

Joonis 10. Töötavate üliõpilaste osakaal finantseerimise viisi järgi

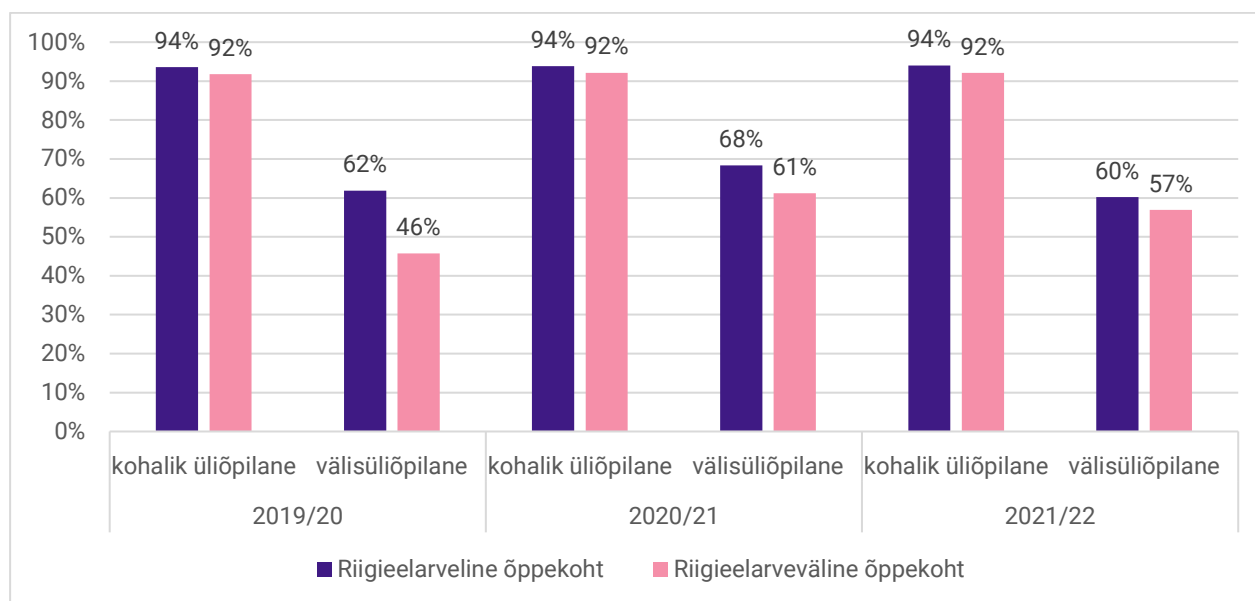
Kuna välisüliõpilaste seas on rohkem riigieelarvevälisel õppekohal õppijaid, on ka nende poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu summad suuremad kui riigieelarvelisel õppekohal õppijatel (tabel 21).

Tabel 21. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õpingute finantseerimise viisi järgi

Õppeaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Riigieelarveline õppekoht	10,1	1,7	3,3	950
	Riigieelarveväline õppekoht	13,4	2	4,4	1349
	KOKKU	23,5	3,6	7,8	2296
2021/22	Riigieelarveline õppekoht	12,9	2,2	4,2	1032
	Riigieelarveväline õppekoht	15,8	2,5	5,3	1391
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2419
2022/23	Riigieelarveline õppekoht	17,9	3,1	5,9	1177
	Riigieelarveväline õppekoht	15,2	2,5	5	1164
	KOKKU	33,1	5,6	11	2341

Vilistlased

Analüüsist on näha, et välisvilistlaste puhul jäävad veidi sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle riigieelarvelisel õppekohal õppinud (joonis 11). See erinevus on osaliselt põhjustatud ka asjaolust, et erinevatel õppeastmetel õppivate ja erinevate päritoluriikidega üliõpilaste hulgas on riigieelarvelisel õppekohal õppijate osakaalud erinevad. Näiteks valdav osa Soomest pärit üliõpilastest õpib riigieelarvevälisel õppekohal. Samas on vahe riigieelarveliselt ja riigieelarveväliselt kohalt Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaaludes viimaste aastate jooksul vähenenud.

Joonis 11. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja õpingute finantseerimise viisi lõikes

Makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad oli viimasel vaadatud õppeaastal kõrgemad riigieelarvevälisel õppekohal õppinud välisvilistlastel (tabel 22). Nemad panustasid õppeaastal 2022/23 Eesti riigieelarvesse tulu- ja sotsiaalmaksuna kokku 4,3 miljonit eurot.

Tabel 22. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) finantseerimise viisi järgi

Lõpetamise õppeaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Riigieelarveline õppekoht	4,9	0,8	1,6	278
	Riigieelarveväline õppekoht	4,1	0,7	1,4	309
	KOKKU	9	1,5	3	587
2020/21	Riigieelarveline õppekoht	6,1	1,1	2	290
	Riigieelarveväline õppekoht	10,5	1,8	3,5	569
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Riigieelarveline õppekoht	5	0,9	1,6	200
	Riigieelarveväline õppekoht	8,6	1,5	2,8	431
	KOKKU	13,6	2,4	4,5	631

ÕPPEASUTUS

Õppijad

Küllaltki suured on erinevused üliõpilaste töötamises õppeasutuse järgi (tabel 23). Keskmisest saadumini töötavad õppimise kõrvalt Tallinna kõrgkoolide välisüliõpilased. Vähem töötavad Tartu asuvate ülikoolide ning EKA ja EMTA üliõpilased. Töötavate välisüliõpilaste osakaal on aastases võrdluses suurenenud peaaegu kõigis ülikoolides. Viimasel aastal on töötavate välisüliõpilaste osakaal rohkem tõusnud näiteks EBS-is, aga ka nendes ülikoolides, mis varasemalt on silma paistnud eriti madala töötavate üliõpilaste osakaaluga (nagu EMÜ, EKA ja EMTA).

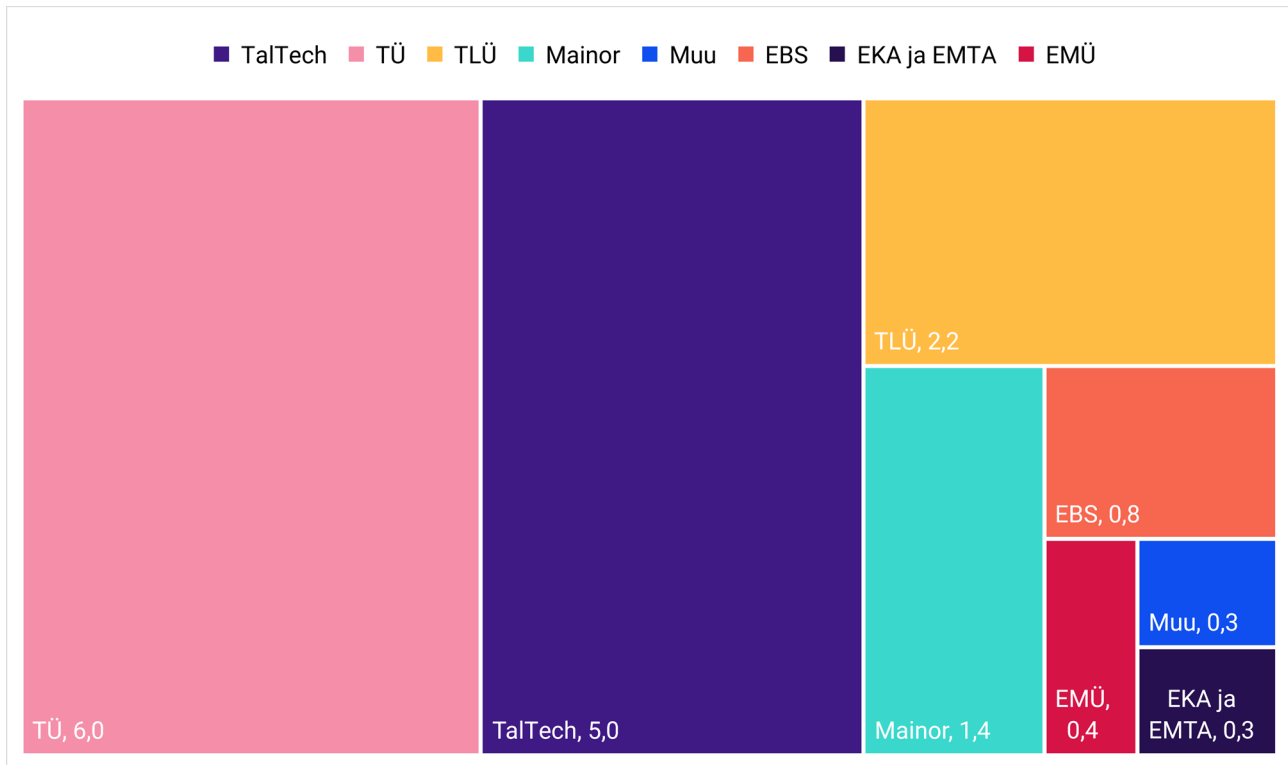
Tabel 23. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppeasutuse järgi

	2020/21		2021/22		2022/23	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
EBS	85%	54%	82%	56%	82%	62%
EKA ja EMTA	77%	33%	79%	38%	80%	45%
EMÜ	81%	18%	83%	28%	83%	33%
Mainor	90%	77%	88%	81%	88%	74%
Muu	87%	57%	90%	67%	89%	76%
TalTech	86%	62%	86%	65%	85%	65%
TLÜ	87%	59%	89%	61%	88%	63%
TÜ	83%	42%	85%	49%	83%	50%

Välisüliõpilaste hulgas panustavad maksudena Eestis kõige rohkem Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli (joonis 12 ja tabel 24). Õppeaastal 2022/23 maksid Tartu Ülikoolis õppivad välisüliõpilased Eestis kokku tulumaksu 2,1 miljonit eurot ja sotsiaalmaksu 3,9 miljonit eurot. Tallinna Tehnikaülikooli välisüliõpilased maksid tulumaksuna 1,7 ja sotsiaalmaksuna 3,3 miljonit eurot. Tartu Ülikoolis oli ka tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem (809).

Tabel 24. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õppeasutuse järgi

Õppeaasta	Õppeasutus	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	EBS	1,1	0,2	0,4	77
	EKA ja EMTA	0,4	0,1	0,1	81
	EMÜ	0,4	0,1	0,1	52
	Mainor	3,2	0,4	1,1	359
	Muu	0,1	0,02	0,04	18
	TalTech	9,7	1,6	3,2	784
	TLÜ	3,1	0,5	1	333
	TÜ	5,5	0,9	1,8	596
	KOKKU	23,5	3,6	7,8	2296
2021/22	EBS	1,1	0,2	0,4	74
	EKA ja EMTA	0,6	0,1	0,2	102
	EMÜ	0,6	0,1	0,2	84
	Mainor	3,7	0,5	1,2	309
	Muu	0,2	0,03	0,1	29
	TalTech	9,9	1,7	3,3	708
	TLÜ	3,8	0,6	1,3	360
	TÜ	8,7	1,5	2,9	755
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2419
2022/23	EBS	1,5	0,3	0,5	83
	EKA ja EMTA	0,7	0,1	0,2	120
	EMÜ	1	0,1	0,3	109
	Mainor	3	0,4	1	213
	Muu	0,7	0,1	0,2	49
	TalTech	9,9	1,7	3,3	605
	TLÜ	4,5	0,7	1,5	353
	TÜ	11,9	2,1	3,9	809
	KOKKU	33,1	5,6	11	2341

Joonis 12. Välisüliõpilaste makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma õppeaastal 2022/23 õppeasutuse järgi (miljonites eurodes)

Vilistlased

Lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaal on kõige suurem Tallinnas asuvates kõrgkoolides (tabel 25). Erandiks on EKA ja EMTA, kus Eestisse tööle jäänud vilistlaste osakaal oli 37%. Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaal on viimase aasta jooksul vähenenud kõigis kõrgkoolides.

Tabel 25. Järgmisel õppeaastal töötavate vilistlaste osakaal õppeasutuse lõikes. Tabelis ei näidata gruppe, mille suurus on vähem kui 20 inimest

	2019/20		2020/21		2021/22	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
EBS	90%	33%	91%	69%	90%	45%
EKA ja EMTA	85%	32%	87%	42%	88%	37%
EMÜ	91%	17%	95%	33%	93%	15%
Mainor	91%	78%	96%	89%	92%	83%
Muu	96%	80%	97%	...	96%	...
TalTech	94%	57%	93%	67%	93%	63%
TLÜ	94%	50%	94%	68%	93%	64%
TÕ	93%	52%	93%	57%	94%	53%

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2022/23 õppeaastal Eestis töötamiselt kõige rohkem maksnud Tallinna Tehnikaülikoolis ja Tartu Ülikoolis oma õpingud lõpetanud välisüliõpilased (tabel 26). Neid on sel aastal ka arvuliselt kõige rohkem.

Tabel 26. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) õppeasutuse järgi

Lõpetamise õppeaasta	Õppeasutus	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Vilistlaste arv
2019/20	EKA ja EMTA	0,2	0	0,1	25
	Mainor	0,4	0,1	0,1	39
	TalTech	3,7	0,6	1,2	229
	TLÜ	0,8	0,1	0,3	72
	TÜ	3,2	0,6	1,1	178
2020/21	EBS	0,7	0,1	0,2	24
	EKA ja EMTA	0,3	0	0,1	33
	Mainor	1,9	0,3	0,6	116
	TalTech	6,8	1,2	2,2	321
	TLÜ	2,2	0,4	0,7	127
	TÜ	4,4	0,8	1,5	219
2021/22	EKA ja EMTA	0,3	0,1	0,1	31
	Mainor	1,9	0,3	0,6	92
	TalTech	4,6	0,9	1,5	188
	TLÜ	1,9	0,3	0,6	103
	TÜ	4,2	0,8	1,4	191

ÕPPEVALDKOND

Õppijad

Tulemused üliõpilaste töötamise kohta erinevates valdkondades on esitatud tabelis 27. Sealt võib näha, et kohalikest üliõpilastest töötavad kõige suurema tõenäosusega hariduse valdkonna õppurid. Kõige väiksem oli töötavate kohalike üliõpilaste osakaal 2022/23 õppeaastal loodusteaduste, matemaatika ja statistika valdkonnas, kus õpingute kõrvalt töötab 76% kohalikest üliõpilastest. Välisüliõpilaste seas on õppeaastal 2022/23 töötavate õppijate osakaal kõige suurem IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas, kus õpingute ajal töötab 70%. Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria õppevaldkonnas ning tervise ja heaolu alal. Mõlemas on töötavate välisüliõpilaste osakaal aga aja jooksul pisut tõusnud. Töötavate välisüliõpilaste osakaalu tõusu on viimastel õppeaastatel näha varasemalt väikese töötajate arvuga silma paistnud hariduse valdkonna välisüliõpilaste seas. Tabelis ei ole näidatud teeninduse õppevaldkonda, sest seal oli välisüliõpilaste arv töötamise analüüsi tegemiseks liiga väike.

Tabel 27. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppevaldkonna järgi

	2020/21		2021/22		2022/23	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Haridus	92%	42%	93%	52%	93%	63%
Humanitaaria ja kunstid	77%	37%	79%	46%	78%	47%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	87%	50%	90%	52%	88%	52%
Ärindus, haldus ja õigus	89%	60%	90%	64%	90%	62%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	76%	40%	78%	48%	76%	56%
IKT	82%	74%	83%	73%	80%	70%
Tehnika, tootmine ja ehitus	84%	69%	85%	70%	84%	70%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	78%	9%	79%	13%	80%	17%
Tervis ja heaolu	88%	25%	90%	31%	88%	39%

Õppevaldkonna järgi vaadates maksid Eestis 2022/23 õppeaastal kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu ärinduse, halduse ja õiguse valdkonna üliõpilased, kokku ligi 5 miljonit eurot (tabel 28). Selles valdkonnas oli ka tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem. IKT valdkonnas oli tulu teeninud välisüliõpilaste arv küll väiksem, kuid makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma oli 4,4 miljonit eurot.

Tabel 28. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Haridus	0,4	0,05	0,12	43
	Humanitaaria ja kunstid	1,7	0,26	0,56	245
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,8	0,26	0,6	215
	Ärindus, haldus ja õigus	8	1,16	2,67	789
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	1,1	0,16	0,36	156
	IKT	6,6	1,13	2,18	461
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,2	0,5	1,07	322
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	0,2	0,03	0,07	20
	Tervis ja heaolu	0,5	0,08	0,17	52
	KOKKU		23,5	3,6	7,8
2021/22	Haridus	0,5	0,08	0,17	62
	Humanitaaria ja kunstid	2,1	0,32	0,7	306
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	2,6	0,41	0,87	222
	Ärindus, haldus ja õigus	9,4	1,45	3,12	760
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	1,7	0,27	0,56	211
	IKT	7,8	1,38	2,58	456
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,6	0,59	1,19	303
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	0,2	0,03	0,07	31
	Tervis ja heaolu	0,7	0,11	0,23	71
	KOKKU		28,6	4,6	9,5
2022/23	Haridus	0,7	0,12	0,25	67
	Humanitaaria ja kunstid	2,8	0,46	0,94	328
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	2,9	0,49	0,96	208
	Ärindus, haldus ja õigus	9,9	1,65	3,28	668
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	2,5	0,41	0,83	251
	IKT	8,6	1,54	2,85	423
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,9	0,66	1,29	263
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	0,4	0,05	0,12	39
	Tervis ja heaolu	1,3	0,2	0,42	91
	KOKKU		33,1	5,6	11

Vilistlased

Välisvilistlaste seas paistab silma, et on nii neid õppevaldkondi, kus Eestisse tööle jäävate välisvilistlaste osakaal on suurenenud kui ka neid, kus see osakaal on vähenenud või jäänud samaks (tabel 29). Viimasel aastal on tõusnud siia tööle jäävate välisvilistlaste osakaal tervise ja heaolu valdkonnas. Siia tööle jäävate välisüliõpilaste osakaal on tunduvalt vähenenud IKT ning loodusteaduste valdkonnas, samuti humanitaaria ja kunstide alal. Kõige suurem on lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal tehnika, tootmise ja ehituse alal.

Tabel 29. Vilistlaste töötamine õpingute lõpetamise järgselt õppevaldkonna järgi

	2020/21		2021/22		2022/23	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Haridus	98%	30%	96%	58%	96%	57%
Humanitaaria ja kunstid	87%	44%	88%	51%	89%	44%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	93%	48%	95%	57%	94%	59%
Ärindus, haldus ja õigus	94%	46%	94%	64%	94%	65%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	85%	43%	87%	57%	88%	44%
IKT	95%	73%	95%	82%	93%	69%
Tehnika, tootmine ja ehitus	93%	77%	95%	79%	94%	80%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	91%	...	93%	...	92%	12%
Tervis ja heaolu	97%	40%	96%	28%	97%	38%

Õppeaastal 2022/23 maksid eelmisel õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu Eestis töötamiselt ärianduse, halduse ja õiguse valdkonna lõpetajad, kokku 2,3 miljonit eurot. Järgnesid IKT valdkonna lõpetajad, kokku 1,9 miljoni euroga (tabel 30).

Tabel 30. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Lõpetamise õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2020/21	Humanitaaria ja kunstid	0,6	0,1	0,21	72
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	0,8	0,12	0,26	53
	Äriandus, haldus ja õigus	2,6	0,42	0,86	173
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,6	0,1	0,19	44
	IKT	2,1	0,39	0,7	98
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,9	0,31	0,63	130
2021/22	Humanitaaria ja kunstid	1,2	0,2	0,4	99
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,2	0,19	0,39	75
	Äriandus, haldus ja õigus	5,5	0,92	1,83	291
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,7	0,12	0,23	47
	IKT	4,8	0,89	1,57	174
	Tehnika, tootmine ja ehitus	2,7	0,45	0,89	146
2022/23	Humanitaaria ja kunstid	1	0,17	0,33	81
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,4	0,24	0,46	69
	Äriandus, haldus ja õigus	4,6	0,79	1,52	227
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,6	0,11	0,22	45
	IKT	3,6	0,68	1,18	105
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,8	0,33	0,59	74

KODAKONDSUS

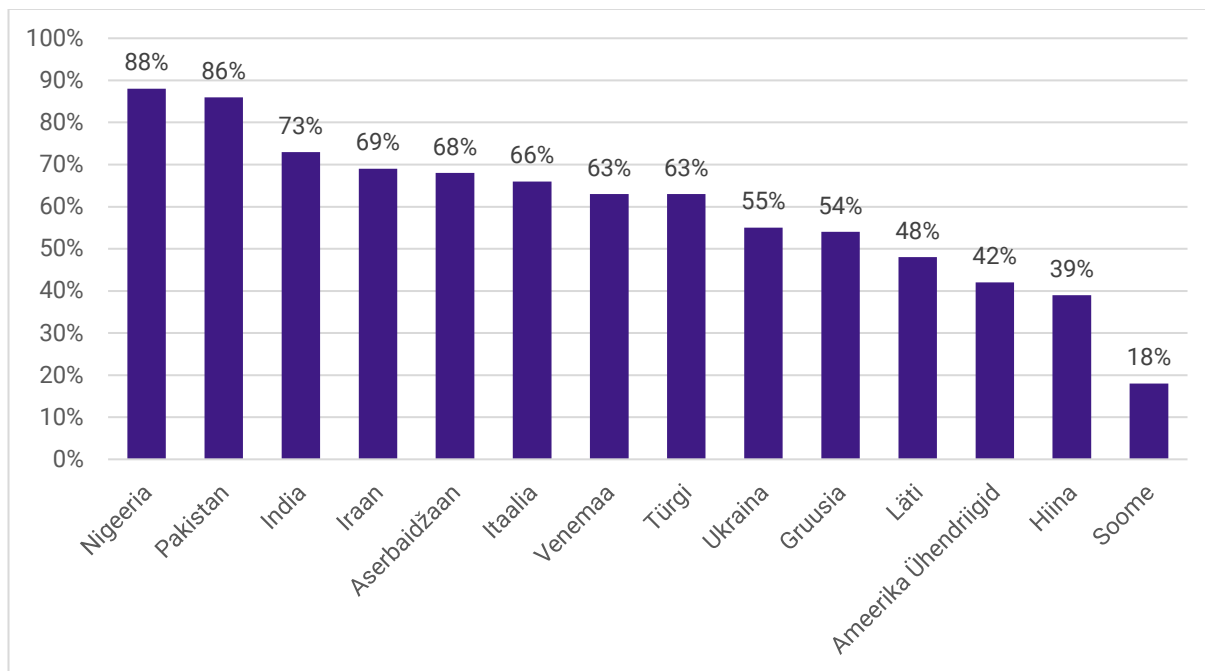
Õppijad

Kodakondsusregiooni järgi vaadates töötavad kõige suurema tõenäosusega Aafrika ja Aasia riikide kodakondsusega välisüliõpilased ning vähem Põhja- ja Lääne-Euroopa kodakondsusega üliõpilased (tabel 31). 2021/22 õppeaastal on õpingute kõrvalt töötavate välisüliõpilaste osakaal suurenenud kõigi regioonide puhul.

Tabel 31. Töötavate välisüliõpilaste osakaalud vastavalt kodakondsusriigi regioonile¹⁹

	2020/21	2021/22	2022/23
Aafrika	84%	87%	85%
Aasia	64%	66%	64%
Ameerika	48%	50%	51%
Ida-Euroopa	54%	59%	59%
Lääne-Euroopa	29%	35%	42%
Lõuna-Euroopa	46%	59%	63%
Põhja-Euroopa	17%	20%	25%

Joonisel 13 on näidatud töötavate välisüliõpilaste osakaalud 15 suurema välisüliõpilaste arvuga kodakondsusriigis. Üksikute riikide järgi on töötavate välisüliõpilaste osakaal suurem Nigeeria ja Pakistani kodakondsusega üliõpilaste seas. Nendest vaadatud riikidest kõige väiksema tõenäosusega töötavad Soomest pärit üliõpilased. Samas on Soome kodakondsusega inimese seas töötamise tõenäosus eelmise aastaga võrreldes suurenenud.

Joonis 13. Töötavate üliõpilaste osakaal suurema välisüliõpilaste arvuga kodakondsusriikide loikes õppeaastal 2022/2023

¹⁹ Riikide jagamine regioonidesse põhineb klassifikaatoril: <https://unstats.un.org/unsd/methodology/m49/>

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2022/23 õppeaastal kõige rohkem maksnud Aasia regioonist pärit välisüliõpilased, kokku 6,8 miljonit eurot (tabel 32). Neile järgnevad Euroopast pärit välisüliõpilased.

Tabel 32. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) kodakondsusregiooni järgi

Õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2020/21	Aafrika	4,6	0,6	1,5	472
	Aasia	10,3	1,6	3,4	990
	Ameerika	1,5	0,3	0,5	121
	Ida-Euroopa	4,2	0,6	1,4	441
	Lääne-Euroopa	0,4	0,1	0,1	32
	Lõuna-Euroopa	0,7	0,1	0,2	73
	Põhja-Euroopa	1,6	0,3	0,5	150
	KOKKU	23,5	3,6	7,8	2296
2021/22	Aafrika	6,2	0,9	2	461
	Aasia	11,9	1,9	3,9	983
	Ameerika	1,7	0,3	0,6	132
	Ida-Euroopa	5,3	0,9	1,8	513
	Lääne-Euroopa	0,5	0,1	0,2	47
	Lõuna-Euroopa	1,1	0,2	0,4	93
	Põhja-Euroopa	1,6	0,3	0,5	172
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2419
2022/23	Aafrika	6	1	2	369
	Aasia	13,5	2,3	4,5	882
	Ameerika	2	0,4	0,7	134
	Ida-Euroopa	7,2	1,2	2,4	586
	Lääne-Euroopa	0,7	0,1	0,2	61
	Lõuna-Euroopa	1,4	0,2	0,5	99
	Põhja-Euroopa	2	0,4	0,7	196
	KOKKU	33,1	5,6	11	2341

Vilistlased

Ka välisüliõpilastest vilistlaste puhul jäävad pärast õpingute lõpetamist Eestisse tööle rohkem Aafrika, Aasia või Ida-Euroopa kodakondsusega üliõpilased (tabel 33). Kui üldiselt on siia tööle jäänud inimeste osakaal vähenenud, siis on ka kaks regiooni, kus see on tõusnud. Nendeks on Lääne- ja Lõuna-Euroopa, kus tõus on olnud rohkem kui kümme protsendipunkti.

Tabel 33. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja kodakondsusregiooni järgi

	2019/20	2020/21	2021/22
Aafrika	82%	87%	85%
Aasia	63%	76%	72%
Ameerika	50%	61%	48%
Ida-Euroopa	66%	70%	61%
Lääne-Euroopa	15%	17%	32%
Lõuna-Euroopa	42%	38%	52%
Põhja-Euroopa	14%	22%	16%

Välisüliõpilastest vilistlaste väljamaksete puhul saab välja tuua vaid neli suuremat kodakondsusregiooni: Aasia, Aafrika, Euroopa ja kõik ülejäänud koos (tabel 34). Suurema maksupanuse on andnud Aasia riikide kodakondsusega vilistlased.

Tabel 34. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) kodakondsusregiooni järgi

Lõpetamise õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Aafrika	1,5	0,2	0,5	114
	Aasia	4,1	0,7	1,4	253
	Euroopa	2,8	0,4	0,9	178
	Muu	0,5	0,1	0,2	42
2020/21	Aafrika	3,6	0,6	1,2	184
	Aasia	8,3	1,4	2,7	417
	Euroopa	3,6	0,6	1,2	204
	Muu	1,1	0,2	0,3	54
2021/22	Aafrika	3,2	0,5	1,1	148
	Aasia	6,2	1,1	2	280
	Euroopa	3,7	0,7	1,2	170
	Muu	0,6	0,1	0,2	33

TÖÖKOHA MAAKOND

Töötavate üliõpilaste puhul on TÕRi andmete järgi võimalik vaadata ka töökoha asukohta juhul, kui vastava töötamise liigi korral seda registris nõutakse. Töökoha asukoht on vaja märkida näiteks töölepingu või avaliku teenistuse lepinguga töötavatel inimestel, seda kohustust ei ole aga nende inimeste puhul, kes töötavad töövõtulepingu või käsunduslepingu alusel. Järgnevalt vaadataksegi, millistes maakondades on välisüliõpilased ja välisvilistlased õppeaasta 2022/23 jooksul töötanud. Loetakse kokku inimesed, kes on mingis maakonnas töötanud ühekordselt. Näiteks, kui inimene on töötanud 3 erineval töökohal Harju maakonnas, siis läheb ta arvesse kui 1 Harju maakonnas töötanud üliõpilane. Kui ta on töötanud erinevatel töökohtadel nii Harju kui Tartu maakonnas, siis läheb ta ühekordselt arvesse Harju ja ühekordselt Tartu maakonna töötajate sekka.

Õppijad

Analüüsist selgus, et õppimise kõrvalt töötati õppeaastal 2022/23 kõige sagedamini Harju või Tartu maakonnas, kus asub ka enamik kõrgkoolidest (tabel 35). Harju maakonnas töötamist oli esinenud 69% ja Tartu maakonnas töötamist 24% välisüliõpilastest. Veerand välisüliõpilastest oli töötanud mõne sellise lepinguga, millel töötamise asukohta märkimine polnud vajalik (ja seega me nende töö asukohta ei tea).

Tabel 35. Õppeaastal 2022/23 töötanud välisüliõpilaste arv töökoha asukohta maakonna järgi

	Töötanud välisüliõpilaste arv	Osakaal kõigist töötavatest välisüliõpilastest
Harju maakond	1626	69%
Tartu maakond	562	24%
Ida-Viru maakond	47	2%
Muud maakonnad	41	2%
Töötamise liik, mille puhul pole vaja töökoha asukohta registrisse märkida	585	25%
Töötavate välisüliõpilaste arv kokku	2369	100%

Vilistlased

Vilistlaste puhul on töötamiste koondumist Harjumaale veelgi rohkem näha kui õppijate puhul (tabel 36). Harju maakonnas oli pärast õpingute lõpetamist töötanud 81% Eestisse tööle jäänud välisvilistlastest, Tartu maakonnas 14%.

Tabel 36. Õppeaastal 2022/23 töötanud 2021/22 õppeaasta välisvilistlaste arv töökoha asukoha maakonna järgi

	Töötanud välisvilistlaste arv	Osakaal kõigist töötavatest välisvilistlastest
Harju maakond	519	81%
Tartu maakond	92	14%
Muud maakonnad	16	3%
Töötamise liik, mille puhul pole vaja töökoha asukohta registrisse märkida	131	21%
Töötavate välisvilistlaste arv kokku	637	100%

ETTEVÖTTE TEGEVUSALA

Õppijad

Tulemused üliõpilaste töötamise kohta ettevõtte peamise tegevusala järgi on esitatud tabelis 37. Sealt võib näha, et õppeaastal 2022/23 olid kohalike ja välisüliõpilaste töötamise alad osaliselt sarnased. Mõlemal juhul olid TOP 5 tegevusala seas info ja side ning haridus. Kohalikud üliõpilased töötavad välisüliõpilastega võrreldes sagedamini tervishoius ning avaliku halduse ja riigikaitse alal, samuti kaubanduses. Välisüliõpilased töötavad aga kohalikega võrreldes suhteliselt sagedamini finants- ja kindlustustegevuse alal, töötlevas tööstuses ning majutuses ja toitlustuses. Eelmise aastaga võrreldes on suurenenud nende üliõpilaste arv, kes töötavad hariduse alal. Siin on eriti välisüliõpilaste puhul paljuski tegemist doktorantidega, kes töötavad ülikoolides. Nii kohalike kui välisüliõpilaste puhul on vähenenud info ja side alal ning töötlevas tööstuses töötavate üliõpilaste arv. Mõlemas nimetatud sektoris on ka tööturul üldiselt töösuhete arv vähenenud.

Tabel 37. TOP 5 ettevõtte tegevusala, kus üliõpilased töötavad (tabelis üliõpilaste arv)

	Kohalik üliõpilane		Välisüliõpilane	
	Tegevusala	Arv	Tegevusala	Arv
2020/21	Haridus	7228	Info ja side	685
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5175	Haridus	520
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4484	Haldus- ja abitegevused	373
	Info ja side	4363	Majutus ja toitlustus	344
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4319	Töötlev tööstus	343
2021/22	Haridus	7566	Info ja side	766
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5068	Haridus	627
	Info ja side	4899	Töötlev tööstus	447
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4647	Haldus- ja abitegevused	286
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4612	Majutus ja toitlustus	276
2022/23	Haridus	7818	Haridus	755
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	4758	Info ja side	556
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4538	Finants- ja kindlustustegevus	303
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4447	Töötlev tööstus	279
	Info ja side	4291	Majutus ja toitlustus	256

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu maksid 2022/23 õppeaastal välisüliõpilased, kes töötasid info ja side tegevusalal, kokku 4,2 miljonit eurot (tabel 38). Tegevusaladest järgnevad haridus ning finants- ja kindlustustegevus.

Tabel 38. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2021/21	Töötlev tööstus	2,36	0,37	0,78	339
	Ehitus	0,21	0,03	0,07	23
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1,05	0,13	0,35	171
	Veondus ja laondus	1,11	0,15	0,37	246
	Majutus ja toitlustus	1,08	0,08	0,37	317
	Info ja side	7,22	1,22	2,38	676
	Finants- ja kindlustustegevus	2,41	0,41	0,8	230
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1,31	0,22	0,43	165
	Haldus- ja abitegevused	1,86	0,24	0,62	369
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,22	0,03	0,07	39
	Haridus	3,71	0,59	1,23	505
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,28	0,05	0,09	27
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,17	0,03	0,06	39
	Muud teenindavad tegevused	0,11	0,01	0,04	47
	Muu	0,23	0,02	0,08	51
	KOKKU		23,5	3,6	7,8
2021/22	Töötlev tööstus	4,05	0,59	1,34	442
	Ehitus	0,23	0,03	0,08	29
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,89	0,12	0,3	163
	Veondus ja laondus	0,85	0,13	0,28	217
	Majutus ja toitlustus	0,82	0,08	0,28	252
	Info ja side	8,13	1,41	2,68	784
	Finants- ja kindlustustegevus	3,15	0,55	1,04	256
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,02	0,35	0,67	206
	Haldus- ja abitegevused	1,81	0,29	0,6	274
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,35	0,06	0,12	49
	Haridus	5,01	0,8	1,65	612
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,33	0,06	0,11	28
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,29	0,05	0,1	47
	Muud teenindavad tegevused	0,22	0,04	0,07	53
	Muu	0,22	0,05	0,07	40
	KOKKU		28,6	4,6	9,5
2022/23	Töötlev tööstus	3,85	0,59	1,28	283
	Ehitus	0,18	0,02	0,06	21
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,79	0,11	0,27	126
	Veondus ja laondus	0,73	0,12	0,24	149

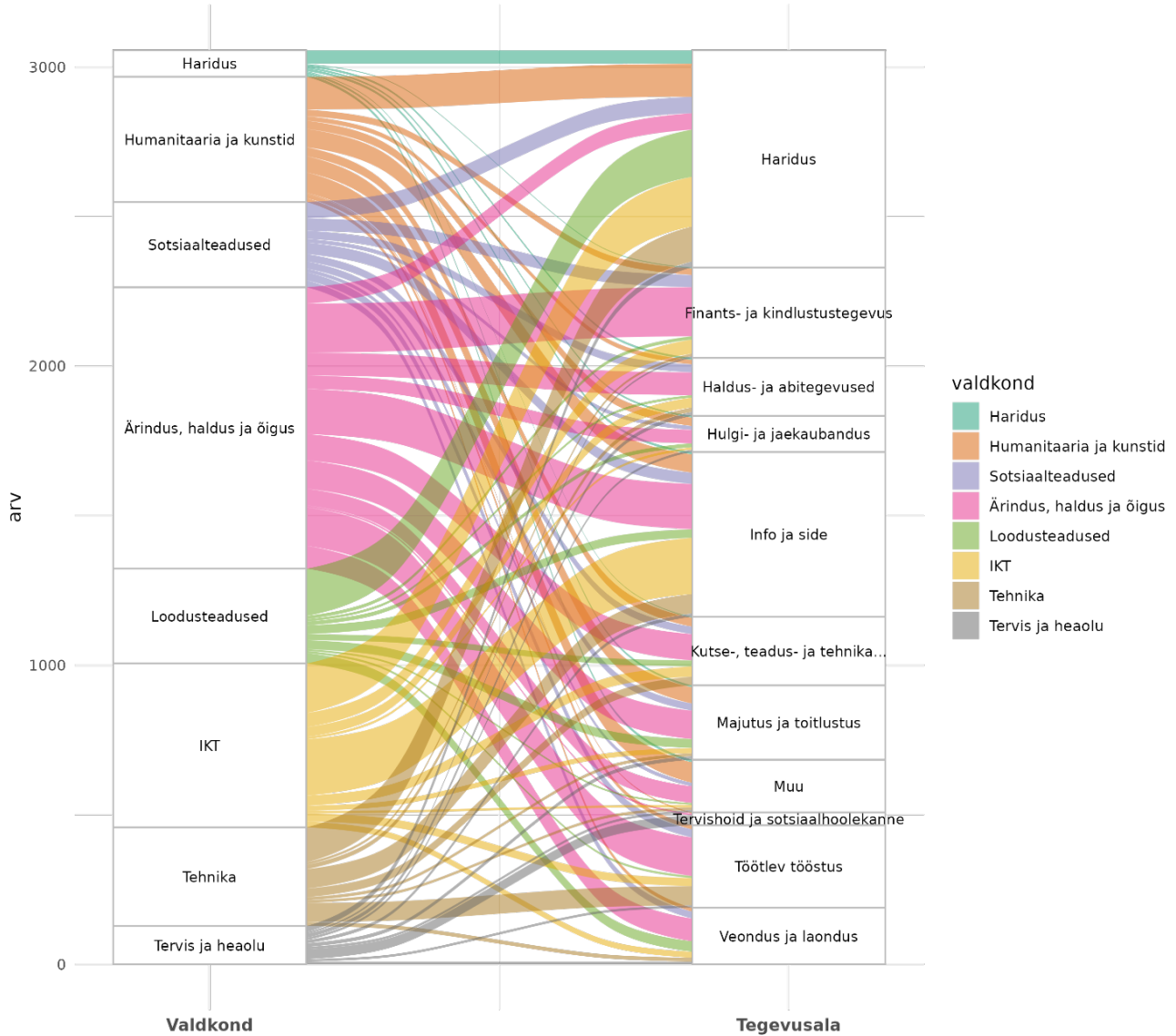
Majutus ja toitlustus	0,85	0,09	0,29	244
Info ja side	8,18	1,48	2,7	537
Finants- ja kindlustustegevus	4,53	0,81	1,5	304
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,45	0,43	0,81	223
Haldus- ja abitegevused	1,47	0,25	0,49	191
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,34	0,05	0,11	58
Haridus	8,14	1,35	2,69	736
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,64	0,1	0,21	47
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,35	0,06	0,12	50
Muud teenindavad tegevused	0,22	0,03	0,07	50
Muu	0,22	0,04	0,08	26
KOKKU	33,1	5,6	11	2341

Ettevõtte tegevusala puudutavate tabelite tõlgendamisel tuleb arvestada, et kokku on loetud kõik üliõpilase töötamised aasta jooksul. Seejuures võib sama inimene kas korraga või üksteise järel töötada erinevates ettevõtetes, millel on erinev tegevusala. Sel juhul on ta tabelis 36 arvesse läinud erinevatele ridadele, igaühele erineva panustatud summaga.

See, kui suur osa välisüliõpilastest töötab erialasel töö, on õppevaldkonniti mõnevõrra erinev. Kõigis õppevaldkondades on märkimisväärne hulk üliõpilasi, kes töötavad hariduse tegevusalal (joonis 14). Just hariduse tegevusala on kõige sagedasem töötamiskoht hariduse, humanitaaria ja kunstide, sotsiaalteaduste, loodusteaduste ning tehnika ja tootmise õppevaldkonna puhul. Siin on tege mist eelkõige magistri- ja doktoriõppe üliõpilastega, kes töötavad ülikoolide juures. Ärinduse, halduse ja õiguse õppevaldkonna välisüliõpilased on kõige sagedamini töötanud finants- ja kindlustustegevuse alal, millele järgneb info ja side tegevusala. Tervise ja heaolu õppevaldkonna välisüliõpilaste puhul on kõige sagedasem töötamine tervishoiu tegevusalal, seal leiab õpingute ajal tööd veerand selle ala tudengitest.

Silma paistab veel, et IKT õppevaldkonna üliõpilaste töötamistest kolmandik on info ja side tegevusalal. Info ja side tegevusalal on registreeritud ka ligi viiendik tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna välisüliõpilastest. Samas kuulub peamise tegevusala poolest info ja side alla ka selliseid ettevõtteid, kus infotehnoloogiaga on seotud mingit muud tegevust vahendava platvormi arendamine.

Välisüliõpilaste töötamine aastal 2022/23

Joonis 14. Välisüliõpilaste töötamine erinevatel tegevusaladel suuremate õppevaldkondade lõikes õppeaastal 2022/23. Valdkondade lühendid: Tehnika – tehnika, tootmine ja ehitus; IKT – informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad; Loodusteadused – loodusteadused, matemaatika ja statistika; Sotsiaalteadused – sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave. Välja on jäetud väiksemad õppevaldkonnad.

Vilistlased

Välisvilistlaste seas olid populaarsemad tegevusalad õppeaastal 2022/23 info ja side, töötlev tööstus ning finants- ja kindlustustegevus (tabel 39). Info ja side tegevusalale suundunud välisvilistlaste arv on eelmise aastaga võrreldes tunduvalt vähenenud. Samuti on oluliselt vähenenud töötlevas tööstuses töötavate välisvilistlaste arv. Kohalike vilistlastega võrreldes suhteliselt rohkem on välisvilistlasi läinud tööle finants- ja kindlustustegevuse alale.

Tabel 39. TOP 5 ettevõtte tegevusala, kus vilistlased peale õpingute lõpetamist töötavad

Lõpetamise aasta	Kohalik üliõpilane		Välisüliõpilane	
	Tegevusala	Arv	Tegevusala	Arv
2019/20	Haridus	1773	Info ja side	194
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1221	Haridus	134
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1133	Haldus- ja abitegevused	98
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1094	Töötlev tööstus	97
	Info ja side	977	Finants- ja kindlustustegevus	82
2020/21	Haridus	2007	Info ja side	342
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1363	Töötlev tööstus	199
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1154	Haridus	135
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1132	Finants- ja kindlustustegevus	131
	Info ja side	1061	Majutus ja toitlustus	109
2021/22	Haridus	1909	Info ja side	197
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1205	Töötlev tööstus	134
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1086	Finants- ja kindlustustegevus	120
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1071	Haridus	105
	Info ja side	940	Haldus- ja abitegevused	69

Tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad olid õppeaastal 2022/23 kõige suuremad info ja side tegevusalal töötavatel välisvilistlastel, kokku 2,3 miljonit eurot (tabel 40). Sellel tegevusalal on konkurentsitult suurim ka siia tööle jäänud välisvilistlaste arv. Järgnevad töötleva tööstuse ning finants- ja kindlustustegevuse tegevusala.

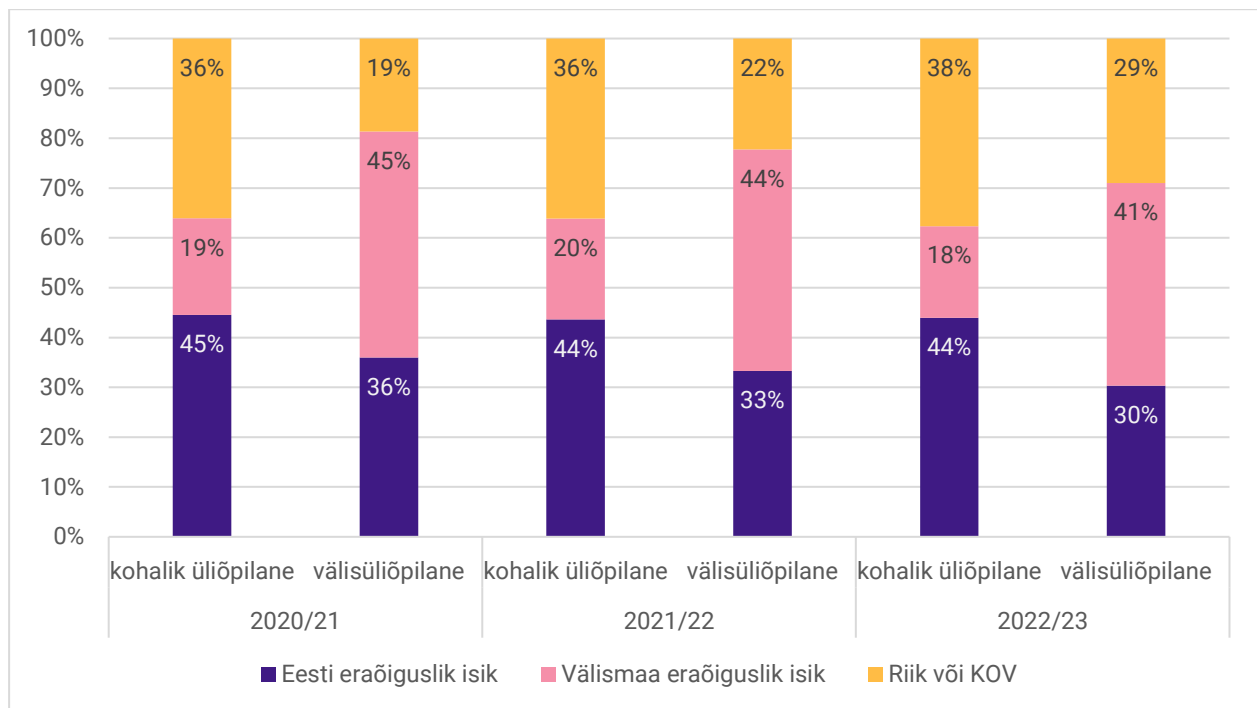
Tabel 40. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Vilistlaste arv
2019/20	Töötlev tööstus	1,26	0,21	0,42	97
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,2	0,02	0,07	26
	Veondus ja laondus	0,3	0,04	0,1	54
	Majutus ja toitlustus	0,22	0,02	0,07	53
	Info ja side	3,09	0,56	1,02	194
	Finants- ja kindlustustegevus	1,21	0,22	0,4	82
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,54	0,09	0,18	60
	Haldus- ja abitegevused	0,64	0,1	0,21	94
	Haridus	1,01	0,17	0,33	127
	Muu	0,36	0,06	0,11	45
	KOKKU	9	1,5	3	587
2020/21	Töötlev tööstus	2,53	0,4	0,84	199
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,69	0,11	0,23	68
	Veondus ja laondus	0,26	0,04	0,08	70
	Majutus ja toitlustus	0,42	0,05	0,14	104
	Info ja side	5,83	1,07	1,92	344
	Finants- ja kindlustustegevus	2,45	0,44	0,81	137
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1,32	0,23	0,44	98
	Haldus- ja abitegevused	0,83	0,14	0,27	101
	Haridus	1,37	0,24	0,45	139
	Muu	0,75	0,12	0,25	70
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Töötlev tööstus	2,16	0,35	0,71	131
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,16	0,02	0,06	26
	Veondus ja laondus	0,25	0,04	0,08	49
	Majutus ja toitlustus	0,2	0,02	0,07	38
	Info ja side	4,4	0,81	1,45	198
	Finants- ja kindlustustegevus	2,35	0,43	0,78	119
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,96	0,17	0,32	63
	Haldus- ja abitegevused	0,84	0,15	0,28	63
	Haridus	1,38	0,26	0,45	98
	Muu	0,78	0,12	0,26	62
	KOKKU	13,6	2,4	4,5	631

ETTEVÕTTE OMANDIVORM

Õppijad

Õppijate töötamised lähtuvalt ettevõtte omandivormist on esitatud joonisel 15. Sarnaselt varasemate aastatega on ka 2022/23 õppeaastal näha, et välisüliõpilased töötavad kohalikest suurema tõenäosusega välisettevõtte heaks ning väiksema tõenäosusega riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse heaks. Riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse heaks töötavate välisüliõpilaste osakaal on viimastel aastatel aga jõudsalt suurenenud, seda eelkõige ülikoolide juures töötavate välisüliõpilaste arvelt. Ettevõtete puhul on välisüliõpilastele suurimad tööandjad töövahendusfirmad ja erinevad kullerteenuste osutajad. Samuti on suurimate tööandjate seas mõned elektroonikatööstusettevõtted ning finantsteenuste valdkonna ettevõtted. Riigi või kohaliku omavalitsuse asutustest on välisüliõpilastele suurimateks tööandjateks ülikoolid.

Joonis 15. Ettevõtte omandivormi jaotus töötavate üliõpilaste seas

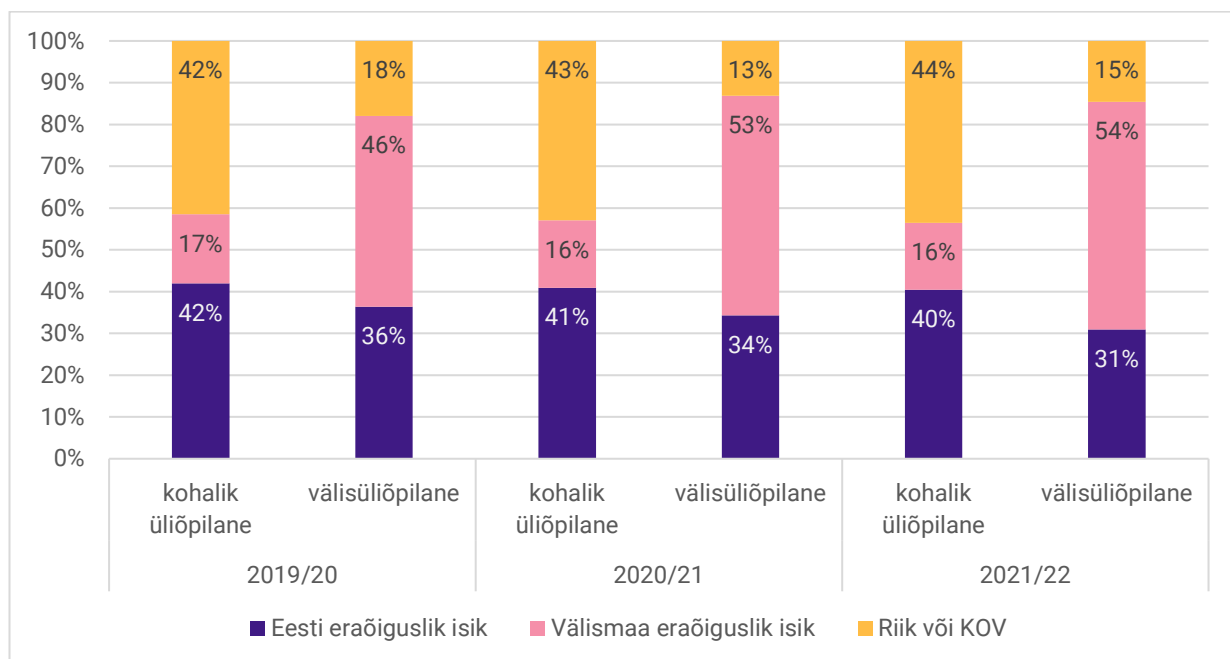
Tulu- ja sotsiaalmaksu on tasutud kõige enam välisettevõtetes töötanud välisüliõpilaste eest (tabel 41).

Tabel 41. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

Õppeaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Eesti eraõiguslik isik	6,6	0,9	2,2	1017
	Välismaa eraõiguslik isik	12,5	2	4,2	1285
	Riik või KOV	4,2	0,7	1,4	550
2021/22	Eesti eraõiguslik isik	6,6	1	2,2	994
	Välismaa eraõiguslik isik	16,1	2,6	5,3	1333
	Riik või KOV	5,7	0,9	1,9	685
2022/23	Eesti eraõiguslik isik	7,1	1,2	2,4	833
	Välismaa eraõiguslik isik	16,7	2,9	5,5	1127
	Riik või KOV	9	1,5	3	836

Vilistlased

Vilistlaste seas võib samuti näha tendentsi, et välisüliõpilastest vilistlased jäävad sagedamini tööle välisettevõtetesse (joonis 16). Riigi või kohaliku omavalitsuse heaks töötavate välisvilistlaste arv on läbi aastate olnud kõige väiksem.

Joonis 16. Vilistlaste töötamine lõpetamise õppeaasta ja ettevõtte omandivormi järgi

Lähtuvalt välisüliõpilaste jaotusest ettevõtete vahel, on ka välisettevõtetes töötavate välisüliõpilastest vilistlaste panus maksudena kõige suurem, õppeaastal 2021/22 kokku 5,5 miljonit eurot (tabel 42).

Tabel 42. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

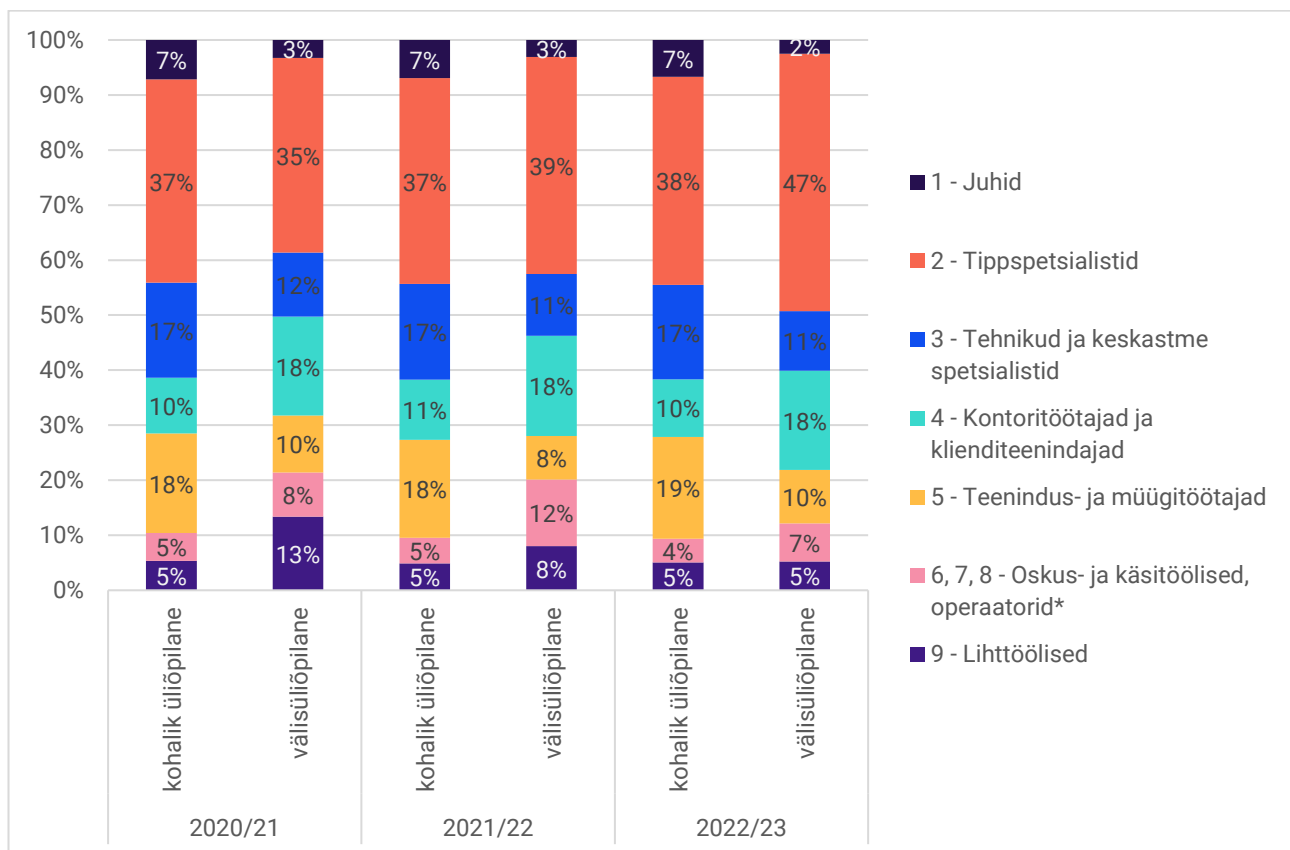
Lõpetamise õppeaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Eesti eraõiguslik isik	2,5	0,4	0,8	259
	Välismaa eraõiguslik isik	5,2	0,9	1,7	344
	Riik või KOV	1,1	0,2	0,3	139
2020/21	Eesti eraõiguslik isik	4	0,7	1,3	381
	Välismaa eraõiguslik isik	11	1,9	3,6	585
	Riik või KOV	1,5	0,2	0,5	149
2021/22	Eesti eraõiguslik isik	2,8	0,5	0,9	221
	Välismaa eraõiguslik isik	8,9	1,6	2,9	412
	Riik või KOV	1,7	0,3	0,6	112

AMET

Õppijad

Ameti kohta on töötamise registris informatsiooni antud 78% 2022/23 õppeaastal töötanud kohalikest ning 80% välisüliõpilastest (kõigi töölepingu liikide puhul pole töötamise registris ametiala täitmine kohustuslik). Teadmata ametiga kirjed on edasisest analüüsist välja jäetud.

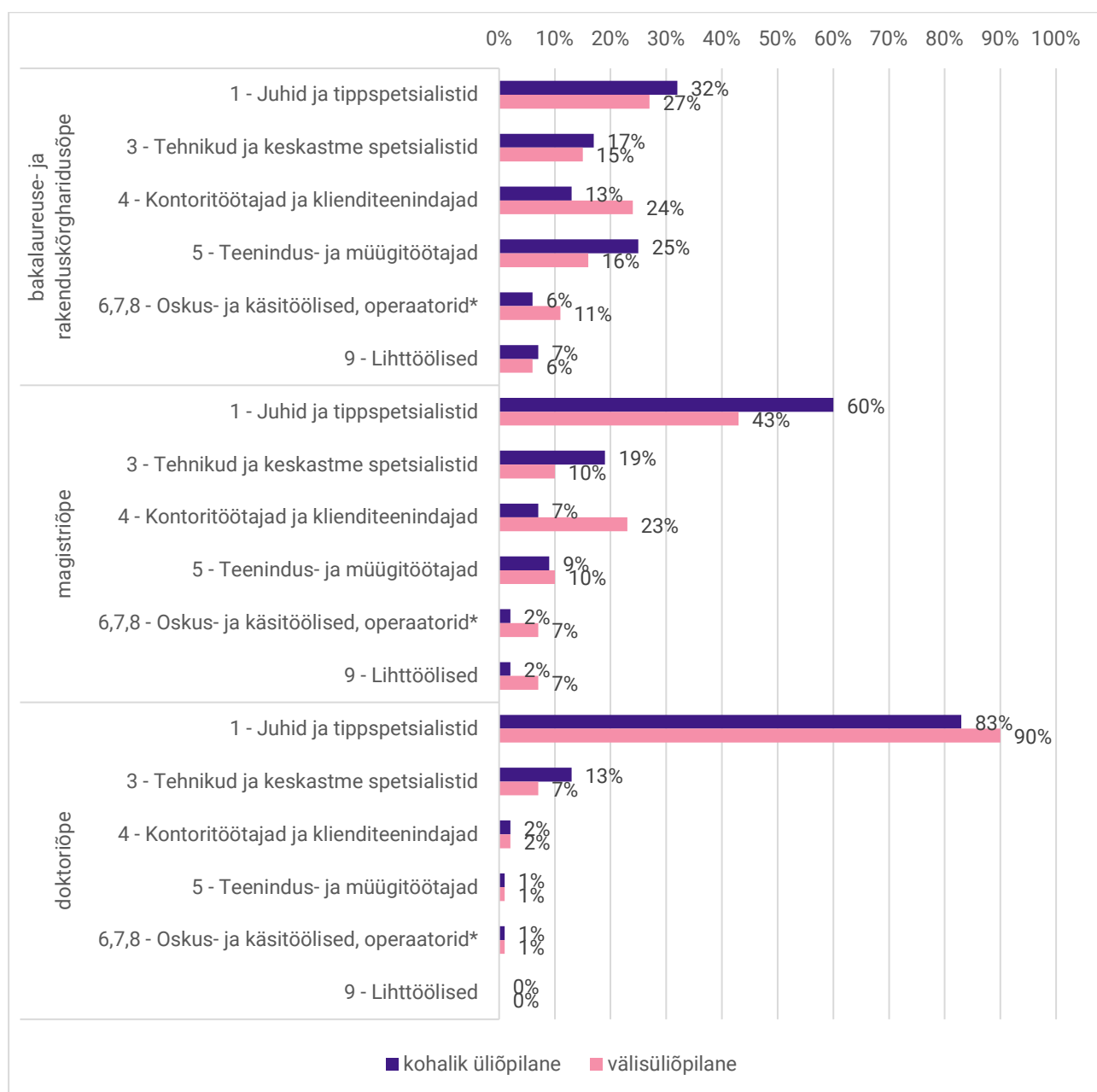
Võrdlusest selgub, et kohalike üliõpilaste seas on välisüliõpilastega võrreldes rohkem juhi ametikohal töötavaid üliõpilasi (joonis 17). Sellisele positsioonile on registreeritud õppeaastal 2022/2023 7% kohalike ja 2% välisüliõpilaste töötamistest. Samal ajal on välisüliõpilaste seas tunduvalt rohkem tippspetsialistina töötavaid inimesi (47% vs 38% kohalike üliõpilaste puhul). Kohalike üliõpilaste seas on rohkem neid, kes töötavad tehniku või keskastme spetsialistina, samuti teenindus- ja müügitöötajaid. Välisüliõpilaste hulgas on rohkem neid, kes töötavad kontoritöötaja või klienditeenindajana või oskustöölisena. Siin tuleb aga arvestada, et erinevalt välisüliõpilastest oli märkimisväärne hulk kohalikest üliõpilastest Eesti tööturul aktiivne juba enne õpingute alustamist. Seega on neil ka lihtsam saavutada juhi positsiooni.

Joonis 17. Töötavate üliõpilaste jaotus ametigrupi järgi. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad

Osa erinevustest kohalike ja välisüliõpilaste ametikohtades tuleneb nende esindatusest erinevatel õppeastmetel. Doktorioõppe üliõpilastest töötab juhi või tippspetsialistina vastavalt 83% kohalikest ja 90% välisüliõpilastest (joonis 18). Madalamatel õppetasetel on aga juhi- või tippspetsialisti positsiooni saavutamine lihtsam kohalikele üliõpilastele, seda on eriti näha magistriõppe puhul.

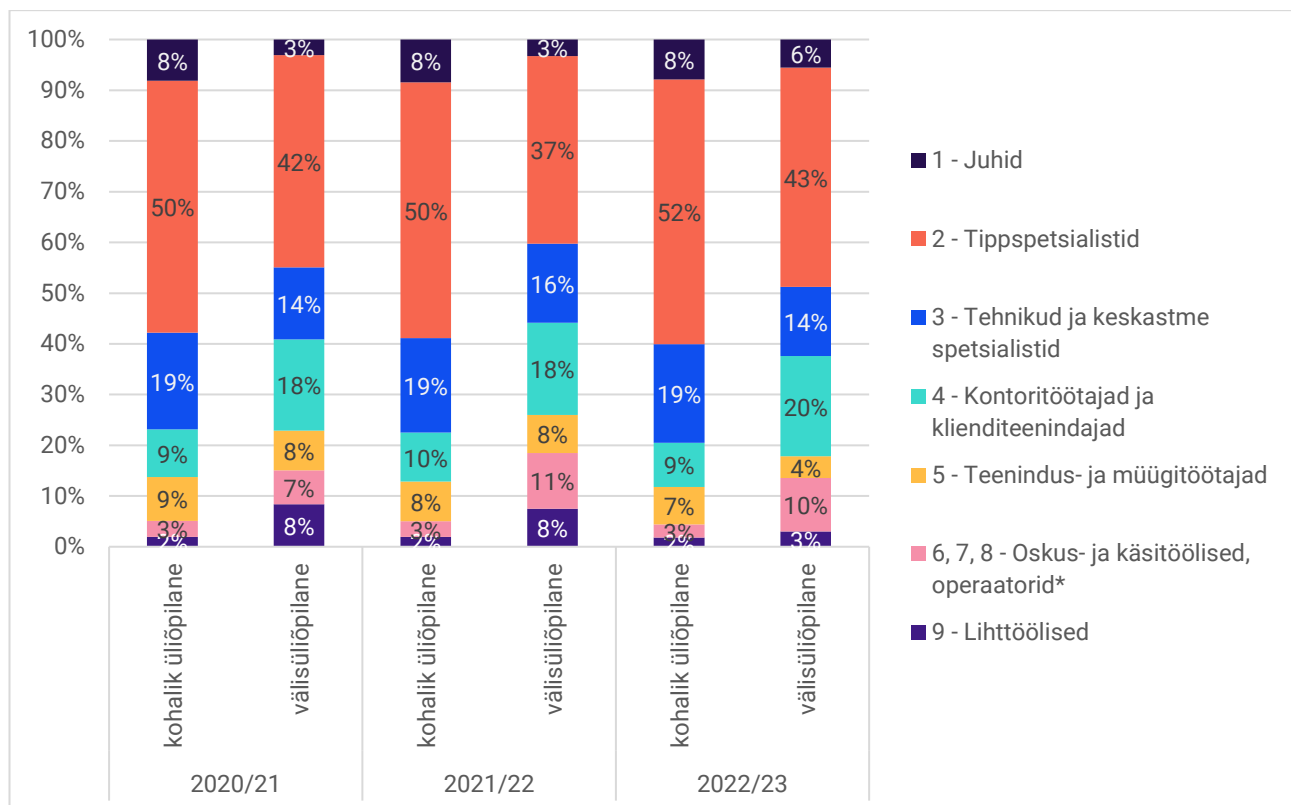
Kui bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppes on veel küllaltki palju kohalikke üliõpilasi, kes töötavad teeninduses või lihttöolisena, siis magistriõppe või doktorioõppe ajal kohalikud üliõpilased nendel ametikohtadel praktiliselt enam ei töötagi. Samas töötab 7% magistriõppe välisüliõpilastest lihttöölise ametis, see osakaal on aastate jooksul aga vähenenud.

Joonis 18. Töötavate üliõpilaste jaotus haridusastme ja ametigrupi järgi õppeaastal 2022/23. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad

Vilistlased

Ameti info on töötamise registris täidetud 81%-l töötanud kohalikest vilistlastest ja 84%-l välisvilistlastest. 2022/23 õppeaastal töötas 60% eelmise õppeaasta kohalikest vilistlastest juhi või tippspetsialistina (joonis 19). Välisvilistlastest töötas juhi või tippspetsialistina 49%. 3% välisüliõpilastest vilistlaste töötamistest on registreeritud lihttöölise ametis. Seda on eelmise aastaga võrreldes oluliselt vähem. Välisüliõpilaste ja välisvilistlaste sagedasemat töötamist lihttöölise ametis saab põhjendada sellega, et neil puudub varasem Eesti tööturu kogemus ja sageli keeleoskus, mis võimaldaks kohe spetsialistina tööle hakata. Ka kohalikel üliõpilastel on esimene töökoht tihtipeale teeninduses või lihttööl, kuid see jääb ajaperioodi enne õpingute lõpetamist.

Joonis 19. Eelmise õppeaasta töötavate vilistlaste jaotus ametigrupi järgi. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad

ETTEVÕTLUSES OSALEMINE

Õppijad

Lisaks palgatööle mõnes ettevõttes või asutuses võivad nii kohalikud kui välisüliõpilased Eesti majandusse panustada ka ettevõtjana. Välisüliõpilasi, kellel Äriregistri järgi oli mingi roll mõne ettevõtte juures on viimase kolme aasta jooksul pidevalt olnud üle 400 (tabel 43). Mõne ettevõttega oli õppeaastal 2022/23 seotud²⁰ juba kümnendik välisüliõpilastest ja viiendik kohalikest üliõpilastest. Siia hulka kuuluvad ka FIE-d, kelle arvud on samuti tabelis 41 ära toodud.

Tabel 43. Välisüliõpilaste arv ja osakaal, kellel on vaatlusperioodil Äriregistri järgi märke ettevõtlusega tegelemisest

Õppeaasta		Ettevõtjate arv	... sealhulgas FIE-d	Ettevõtjate osakaal
2020/21	Kohalik üliõpilane	8428	545	19%
	Välisüliõpilane	444	96	10%
2021/22	Kohalik üliõpilane	8801	546	21%
	Välisüliõpilane	401	83	9%
2022/23	Kohalik üliõpilane	8810	525	21%
	Välisüliõpilane	424	110	10%

Vilistlased

Ka terve hulk vilistlasi on lõpetamise järel ettevõtlusega seotud. Kohalikest üliõpilastest omas mõne ettevõtte juures rolli ligi veerand, välisüliõpilastest viimasel õppeaastal 14% (tabel 44).

Tabel 44. Välisvilistlaste arv ja osakaal, kellel on vaatlusperioodil Äriregistri järgi märke ettevõtlusega tegelemisest

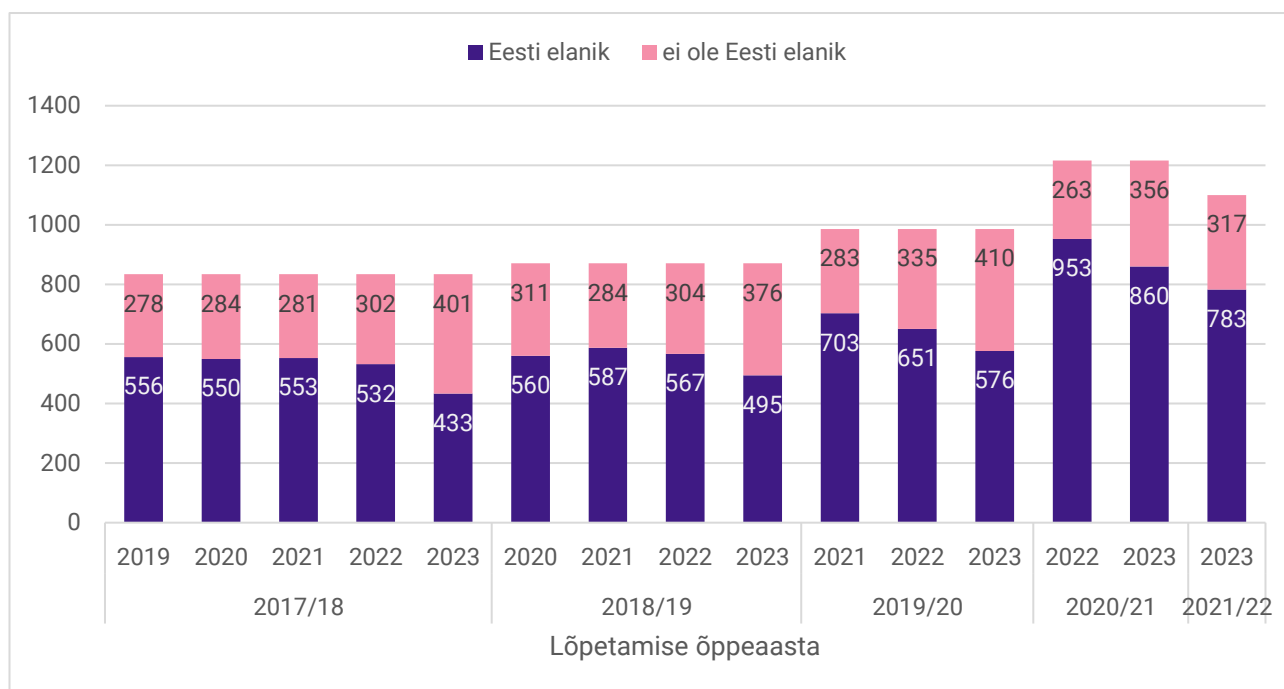
Lõpetamise õppeaasta		Ettevõtjate arv	... sealhulgas FIE-d	Ettevõtjate osakaal
2019/20	Kohalik üliõpilane	1967	111	23%
	Välisüliõpilane	127	28	11%
2020/21	Kohalik üliõpilane	2112	108	24%
	Välisüliõpilane	188	41	14%
2021/22	Kohalik üliõpilane	2044	114	25%
	Välisüliõpilane	163	47	14%

²⁰ Ettevõtlusega tegelejateks loeti inimesed, kellel oli äriregistris märgitud mõne ettevõtte juures mõni järgmistest rollidest: asutaja, juhatuse liige, nõukogu esimees, nõukogu liige, osanik, täisosanik, FIE

VÄLISVILISTLASTE TÖÖTAMINE: PIKEM TAGASIVAADE

Kui senistes analüüsid jälgiti vilistlasi vaid ühel lõpetamise järgsel õppeaastal, siis lisaks sellele pakub kindlasti huvi ka pikem ajaperspektiiv. Selleks võetakse käesoleva raporti viimases osas vaatluse alla kõik aastatel 2018-2022 Eestis tasemeõppe lõpetanud välisvilistlased korraga. Kui vilistlane on lõpetanud õpingut mitmel korral, siis hakatakse tema tööelu vaatama alles viimase lõpetamise järel. Lisaks sellele jäetakse vaatluse alt välja need vilistlased, kes on uuesti õppima asunud mõnel muul kõrghariduse õppekaval. Kokku jäi analüüsi nende aastate peale 6118 välisvilistlast.

Joonisel 20 on välja toodud analüüsi jäänud välisvilistlaste arvud sõltuvalt lõpetamise aastast. Lisaks on vaadatud, kas nad on x-teljel näidatud ja lõpetamisele järgneva aasta 1. jaanuari seisuga Rahvastikuregistris kirjas Eesti residendina.

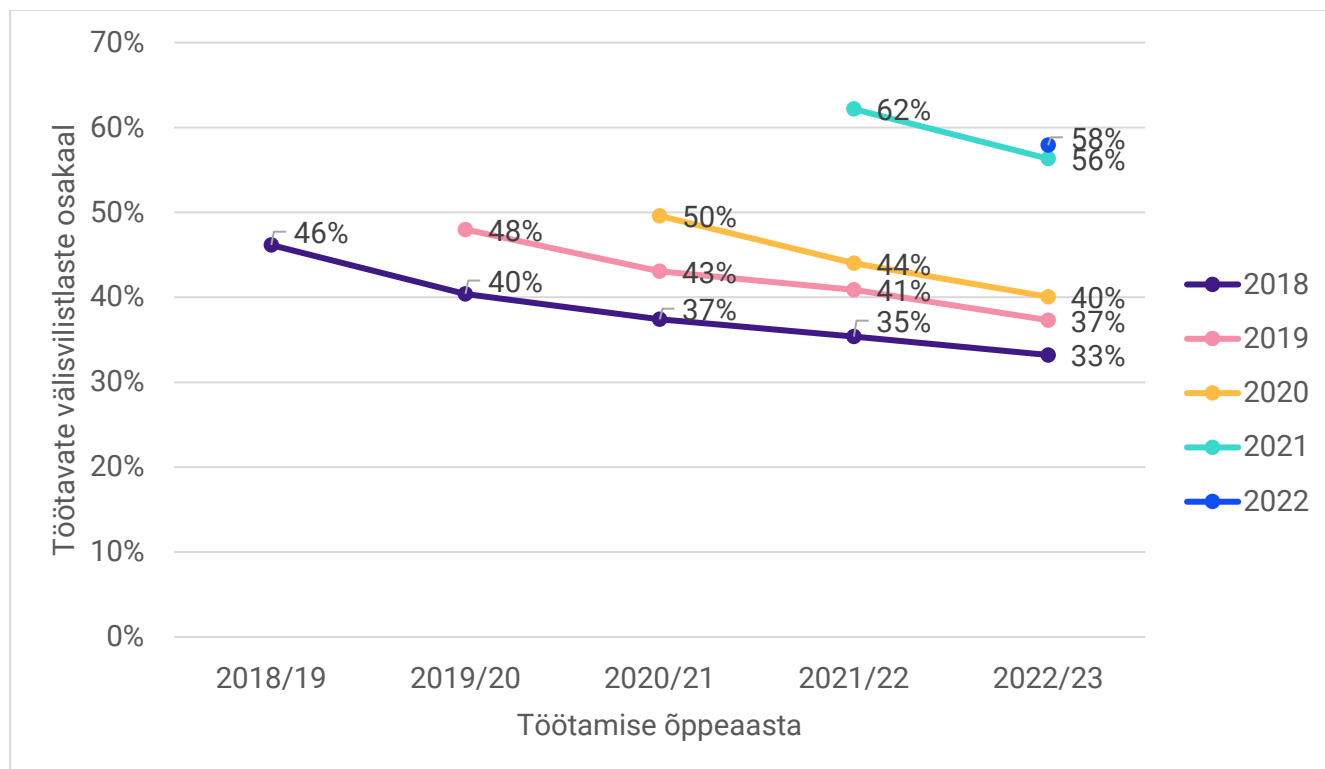

Joonis 20. Välisüliõpilaste arv residentsuse järgi vastava aasta 1. jaanuaril viimase õpingute lõpetamise aasta järgi

Jooniselt on näha, et üldiselt residentide arv väheneb selle võrra, mida kauem on aega mööda läinud õpingute lõpetamisest. Aastal 2023 on aga langus olnud eriti suur ning puudutanud kõigi varasemate aastate välisvilistlasi. Seejuures ei saa välja tuua selget trendi, milliste riikide, õppekavade või õppeastmete vilistlased suurema tõenäosusega Eestist lahkunud on.

Ka selle analüüsi puhul vaatame edasi, milline on välisüliõpilaste tööalane staatus järgmistel õppeaastatel sarnaselt eelnevalt analüüsitud töötamisega. Joonisel 21 on näidatud nende välisvilistlaste osakaalud, kes on lõpetamisele järgnevatel õppeaastatel vähemalt ühe päeva Eestis töötanud, lõpetamise õppeaasta järgi. On näha, et mida kauem aega möödub õpingute lõpetamisest, seda väiksem on siin töötavate välisvilistlaste osakaal. Näiteks 2018. aasta välisvilistlastest on

õppeaastal 2022/23 Eesti tööturul 33%, 2020. aasta lõpetajatest 40% ja sellest hilisemate aastate lõpetajate puhul rohkem kui pooled.

Joonis 21. Töötavate välisvilistlaste osakaal lõpetamisele järgnevatel õppeaastatel lõpetamise aasta järgi (kujutatud legendil)

Õppeaastal 2022/23 oli vaadeldud varasemate õppeaastate välisvilistlastest endiselt Eesti tööturul 2608 inimest ehk 43%. Kohalike vilistlaste seas oli siinsel tööturul osalejaid 93%.

Siia tööle jäänud välisüliõpilastest kõige suurem grupp on Aasia riikide kodakondsusega (tabel 45), järgnevad Euroopa riikide kodakondsusega inimesed. Kui aga vaadata siia tööle jäänud välisvilistlaste osakaalu kõigist selle regiooni lõpetajatest, siis kõige suurema tõenäosusega on Eestisse tööle jäänud Aafrika riikide kodakondsustega inimesed.

Tabel 45. Õppeaastal 2022/23 töötavate välisüliõpilaste arv ja osakaal (lõpetajad aastatel 2018-2022 kokku) kodakondsusregiooni järgi

	Töötavate välisüliõpilaste arv	Töötavate välisüliõpilaste osakaal
Aafrika	539	68%
Aasia	1128	55%
Euroopa	801	28%
Muu, teadmata	140	37%

Saab vaadata ka õppevaldkonda, kus viimased õpingud lõpetati. Tabelist 46 võib näha, et kõige rohkem on siinsel tööturul äriduse, halduse ja õiguse valdkonna lõpetanud välisüliõpilasi, järgnevad IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkond. Kõige suurema tõenäosusega on õppeaastaks 2022/23 Eestisse tööle jäänud just kahe viimase lõpetajad.

Tabel 46. Õppeaastal 2022/23 töötavate välisüliõpilaste arv ja osakaal (lõpetajad aastatel 2018-2022 kokku) viimase õppevaldkonna järgi

Viimane õppevaldkond	Töötavate välisüliõpilaste arv	Töötavate välisüliõpilaste osakaal
Haridus	31	36%
Humanitaaria ja kunstid	304	35%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	267	37%
Ärindus, haldus ja õigus	872	43%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	157	38%
IKT	475	58%
Tehnika, tootmine ja ehitus	449	55%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	9	5%
Tervis ja heaolu	44	24%

Kui võtta kokku kõik 2018 kuni 2022. aastal õpingud lõpetanud välisüliõpilased, siis 2022/23 õppeaasta jooksul oli neist tõise tulu väljamakseid tehtud 2543 inimesele kokku ligi 66 miljoni euro ulatuses. See tähendab keskmist aastast väljamakset suuruses 25 899 eurot inimese kohta. Nende maksupanus tulumaksuna oli 12 miljonit eurot ning sotsiaalmaksuna 21,8 miljonit eurot. Jällegi on kõige suuremate kogusummadega panustanud äriduse, halduse ja õiguse, IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna vilistlased.

KOKKUVÕTE

Analüüs Eesti Hariduse Infosüsteemi sisestatud välisüliõpilaste töötamise kohta näitas, et

- 1) Rohkem kui pooled (56%) Eestis õppivad välisüliõpilased töötavad õpingute ajal, kohalikest üliõpilastest töötab 86%.
- 2) Nii kohalike kui välisüliõpilaste seas on ühe õppeaasta vaates valdav ikkagi pikaajaline (üle 180 päeva kestev) töötamine.
- 3) Lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 58% välisvilistlastest ja 94% kohalikest vilistlastest. Välisüliõpilaste seas on siia tööle jäänud vilistlaste osakaal viimase aastal vähenenud.
- 4) Kui kohalike üliõpilaste puhul töötavad õpingute kõrvalt naised suurema tõenäosusega kui mehed, siis välisüliõpilaste puhul on suund vastupidine. 2022/23. õppeaastal töötas 62% meessoost välisüliõpilastest ja 50% naissoost välisüliõpilastest. Ka lõpetamise järel jäävad naissoost välisüliõpilased Eestisse tööle väiksema tõenäosusega kui meessoost välisüliõpilased.
- 5) Töötavate välisüliõpilaste osakaal on kõige väiksem integreeritud õppe üliõpilaste seas. Nendest töötavad õpingute ajal vaid üksikud, samal ajal kui Eesti integreeritud õppe üliõpilastest töötab 85%. Põhjuseks on siin ilmselt asjaolu, et märkimisväärne osa integreeritud õppe välisüliõpilastest on Soome päritolu ning koduriik toetab nende õpinguid Eestis. Ülejäänud õppeastmetega võrreldes töötavad vähem ka bakalaureuseõppe välisüliõpilased.
- 6) Õpingute lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 64% magistri- ja 51% doktoriõppe 2021/22. õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest.
- 7) Vähem töötavad õpingute ajal Tartus asuvate koolide välisüliõpilased.
- 8) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt välisüliõpilased, kes õpivad IKT või tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas, samuti ärianduse, halduse ja õiguse välisüliõpilased. IKT välisüliõpilastest 70% töötas õppeaastal 2022/23 õpingute kõrvalt.
- 9) IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkondade vilistlased jäävad ka teistest sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle. Ilmselt soodustab seda nende valdkondade lõpetajatele sobilike rahvusvahelise töökeskkonnaga ettevõtete rohkus.
- 10) Väiksema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt põllumajanduse ning tervise ja heaolu valdkonna välisüliõpilased.
- 11) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt Aafrika ja Aasia regioonide kodakondsusega välisüliõpilased. Kõige vähem töötavad Põhja-Euroopa riikide kodakondsusega, eelkõige Soomest pärit välisüliõpilased.
- 12) Populaarsemad (ettevõtete) tegevusalad, kus välisüliõpilased töötavad, olid õppeaastal 2022/23 „Haridus“, „Info ja side“ ning „Finants- ja kindlustustegevus“.
- 13) Välisüliõpilased töötavad kohalike üliõpilastega võrreldes sagedamini välisomanike ettevõtetes.
- 14) 2022/23. õppeaastal tegid Eesti tööandjad välisüliõpilastele töötamise eest väljamakseid 33,1 miljoni euro ulatuses.

- 15) 2022/23. õppeaasta jooksul maksid välisüliõpilased Eestis tulumaksu 5,6 miljonit ja sotsiaalmaksu 11 miljonit eurot.
- 16) Välisüliõpilastele tehtud keskmised kuised väljamakse olid pisut väiksemad kui kohalikele tehtud väljamaksed (summaarselt kuus 1452 ja 1499 eurot). Mõlemas grupis on väljamaksed eelmise õppeaastaga võrreldes suurenenud.
- 17) Kõige rohkem panustasid välisüliõpilased info ja side tegevusalaga ettevõtetesse (makstud tulumaksu summa õppeaastal 2022/23 oli 1,5 miljonit ja sotsiaalmaksu summa 2,7 miljonit eurot).
- 18) 2021/22. õppeaastal Eestis lõpetanud välisüliõpilastest vilistlastele tegid Eesti tööandjad siin töötamise eest õppeaastal 2022/23 väljamakseid 13,6 miljoni euro ulatuses.
- 19) 2021/22. õppeaasta lõpetajad välisüliõpilased maksid Eestis 2022/23 õppeaastal tulumaksu 2,4 miljonit ning sotsiaalmaksu 4,5 miljonit eurot. See summa on aastaga vähenenud, mis tuleneb peamiselt Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste arvu langusest.
- 20) Välisvilistlased panustasid kõige rohkem info ja side tegevusalade ettevõtetesse, millele järgnesid finants- ja kindlustustegevus ning töötlev tööstus.
- 21) Ettevõtlusega oli õppeaastal 2022/23 seotud kümnendik välisüliõpilastest ja viiendik kohalikest üliõpilastest.
- 22) Aastatel 2018 kuni 2022 õpingud lõpetanud (ja enam mitte edasi õppinud) välisüliõpilastest oli õppeaastal 2022/23 endiselt Eesti tööturul 43% ehk 2608 inimest.
- 23) Aastatel 2018 kuni 2022 õpingud lõpetanud (ja enam mitte edasi õppinud) välisüliõpilased panustasid õppeaastal 2022/23 tööjõumaksudena Eestis 33,8 miljoni euro ulatuses, sellest 12 miljonit tulumaksuna ja 21,8 miljonit sotsiaalmaksuna.

ECONOMIC IMPACT OF INTERNATIONAL STUDENTS: PARTICIPATION IN THE ESTONIAN LABOUR MARKET IN 2022/2023

The aim of the report is to give an overview of how much international students have contributed to Estonia through employment during and after their studies. We will take a look at how many international students work while studying or after graduation. We will also highlight which international students are more or less likely to be employed and where, for whom and for how long they tend to work. In addition, we will calculate the tax contribution of international students in the form of income tax and social tax and compare their wages and employment with those of local students.

Besides the employment of international students, it is also interesting to see what international graduates in Estonia go on to do. Do they stay in the labour market here or leave the country? What are the main fields of work for international students?

The analysis has been carried out using data from various registers and information systems. In order to obtain information on students' studies, origin, places of study, and graduation, this analysis uses the Estonian Education Information System (EHIS) data for the academic years 2010/21 to 2022/23: first, the records of students enrolled in higher education in the respective academic year, and then the records of alumni who graduated in the respective academic year.

To assess the employment and tax contribution of students and graduates, data from the employment register of the Estonian Tax and Customs Board and from Annexes 1 and 2 of form TSD (declaration of income and social tax) are used.

The main conclusions of the analysis are as follows:

- 1) More than half (56%) of the international students in Estonia work during their studies, whereas 86% of the local students do.
- 2) Long-term work (over 180 days in an academic year) is predominant among both local and international students.
- 3) In the academic year following graduation, 58% of international and 94% of local graduates worked in Estonia. The proportion of international graduates who have stayed to work here decreased in the last year.
- 4) While among local students, women are more likely than men to work while studying, the opposite is true for international students. 62% of male and 50% of female international students worked in the academic year 2022/23. Female international students are also less likely than their male counterparts to stay in Estonia after graduation.

- 5) The proportion of working international students is the lowest among students in integrated studies. Only a few of them work during their studies, while 85% of Estonian students of integrated studies are employed. This is probably due to the fact that a significant proportion of international students in integrated studies are of Finnish origin and their home country supports their studies in Estonia. International bachelor's students are also less often working than students in other levels of study.
- 6) In the academic year following graduation, 64% of international master's and 51% of international doctoral students who graduated in 2021/22 worked in Estonia.
- 7) Fewer international students at schools in Tartu work during their studies.
- 8) More likely to work alongside their studies are international students in information and communication technologies (ICT) or engineering, manufacturing and construction, as well as business, administration and law. 70% of international ICT students worked in addition to their studies in the academic year 2022/23.
- 9) Graduates of ICT and engineering, manufacturing and construction also stay working in Estonia more often than others. This is probably partly due to the abundance of companies with an international working environment suitable for graduates in these fields.
- 10) Less likely to work during studies are international students of agriculture and health and welfare.
- 11) International students holding a citizenship from African and Asian regions are more likely to work alongside their studies. International students with citizenship from northern European countries, especially Finland, are least likely to work.
- 12) In the academic year 2022/23, the most common economic activities of enterprises where international students work were education, information and communication, and financial and insurance activities.
- 13) Compared with local students, international students more frequently work in foreign-owned enterprises.
- 14) In the academic year 2022/23, employers in Estonia paid €33.1 million to international students for their work.
- 15) In the academic year 2022/23, international students paid €5.6 million in income tax and €11 million in social tax in Estonia.
- 16) The average monthly payments to international students were slightly lower than those made to locals (a total of €1,452 and €1,499 per month, respectively). For both groups, the payments have increased compared with the previous academic year.
- 17) International students contributed the most to information and communication enterprises (in 2022/23, they paid €1.5 million in income tax and €2.7 million in social tax).
- 18) In the academic year 2022/23, Estonian employers paid €13.6 million to international graduates of 2021/22 for their work here.
- 19) In the academic year 2022/23, international graduates of the 2021/22 academic year paid €2.4 million in income and €4.5 million in social tax in Estonia. These

amounts have decreased compared with the previous year, mainly due to a drop in the number of international graduates staying in Estonia to work.

- 20) International graduates contributed the most to information and communication enterprises, followed by companies engaged in financial and insurance activities and manufacturing.
- 21) 10% of international students and 20% of local students were involved in entrepreneurship in the academic year 2022/23.
- 22) Of the foreign students who graduated between 2018 and 2022 (and did not continue their studies), 43%, or 2,608 people, were still in the Estonian labour market in the academic year 2022/23.
- 23) The foreign students who graduated between 2018 and 2022 (and did not continue their studies) paid €12 million in income tax and €21.8 million in social tax in the academic year 2022/23.

LISA 1

Töötamise analüüsis olnud 2022/23 välisüliõpilaste ja 2021/22 välisvilistlaste üldarvud

		Õppijad 2022/23	Vilistlased 2021/22
Sugu	Mees	2222	639
	Naine	2000	461
Haridusaste	Integreeritud õpe	345	54
	Bakalaureuseõpe	1047	303
	Rakenduskõrgharidusõpe	345	75
	Magistriõpe	1754	588
	Doktoriõpe	733	80
Õpingute finantseerimise viis	Riigieelarveline õppekoht või üliõpilane ei hüvita õppekulusid	1918	332
	Riigieelarveväline õppekoht või üliõpilaselt nõutakse õppekulude hüvitamist	2304	768
Õppeasutus	EBS	132	31
	EKA ja EMTA	253	81
	EMÜ	329	40
	Mainor	292	112
	Muu	66	8
	TalTech	935	304
	TLÜ	574	165
	TÜ	1644	359
Õppevaldkond	Haridus	112	21
	Humanitaaria ja kunstid	684	184
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	409	117
	Ärindus, haldus ja õigus	1088	354
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	458	103
	IKT	618	153
	Tehnika, tootmine ja ehitus	371	95
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	240	34
	Tervis ja heaolu	238	39
Kodakondsusregioon	Aafrika	441	175
	Aasia	1389	395
	Ameerika	257	65
	Austraalia	12	alla 3
	Ida-Euroopa	1027	170
	Lääne-Euroopa	148	38
	Lõuna-Euroopa	155	44
	Põhja-Euroopa	780	210